

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet och till lag om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor samt till vissa lagar som har samband med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet. Genom lagen genomförs det direktivet. Direktivet innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar en person som i en medlemsstat skyddats genom ett besöksförbud eller en motsvarande åtgärd kan få skydd när han eller hon flyttar till en annan medlemsstat. Direktivet antogs i december 2011.

Det föreslås att direktivet genomförs genom en s.k. blandad genomförandelag. Denna genomförandemetod har använts vid ikraftsättandet av statsfördrag och genomförandet av vissa av Europeiska unionens rambeslut och direktiv. Genomförandemetoden innebär att det genom en genomförandelag föreskrivs att de bestämmelser i direktivet som hör till området för lagstiftningen ska

iakttas som lag i Finland. Utöver genomförandebestämmelsen kommer lagen att innehålla vissa bestämmelser som preciserar direktivets innehåll i sak.

I propositionen föreslås det dessutom att det stiftas en lag om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. Genom lagen utfärdas bestämmelser som kompletterar förordningen. Förordningen antogs i juni 2013 och kompletterar det direktiv som ska genomföras.

Det föreslås också att följande lagar ändras med anledning av direktivet och förordningen: lagen om besöksförbud, strafflagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, fängelselagen, lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen och lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	5
3 FÖRORDNINGENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL OCH DEN NATIONELLA LAGSTIFTNING SOM KRÄVS	6
Syfte, tillämpningsområde och definitioner	6
Erkännande och verkställighet	6
Intyg, villkor för utfärdande av intyget, intygets innehåll, underrättelse om intyget till den person som är orsak till fara och rättelse eller återkallelse av intyget	8
Stöd till den skyddade personen	9
Justering av skyddsåtgärden, ingen omprövning i sak, vägran av erkännande eller verkställighet samt uppskjutande eller upphävande av erkännande eller verkställig- het	9
Legalisering och andra liknande formaliteter, translittering eller översättning samt information som görs tillgänglig för allmänheten	11
Överföring av information från medlemsstaterna	11
Fastställande och senare ändringar av formulären, kommittéförfarande, översyn och ikraftträdande	11
4 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	11
5 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	13
6 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	14
DETALJMOTIVERING	16
1 DIREKTIVETS INNEHÅLL OCH FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND	16
2 LAGFÖRSLAG	28
2.1 Lag om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lag- stiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet	28
1 kap. Allmänna bestämmelser	28
2 kap. Erkännande av en europeisk skyddsorder	29
3 kap. Utfärdande av en europeisk skyddsorder	31
4 kap. Särskilda bestämmelser	33
2.2 Lag om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkän- nande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor	34
2.3 Lagen om besöksförbud	38
2.4 Strafflagen	39
16 kap. Om brott mot myndigheter	39
2.5 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	39
8 kap. Särskilda bestämmelser	39
2.6 Fängelselagen	40
19 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar	40
2.7 Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen	40
16 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar	40

2.8	Lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	40
3	NÄRMARE BESTÄMMELSER	40
4	UNDERRÄTTELSE SOM SKA GÖRAS ENLIGT DIREKTIVET OCH FÖRORDNINGEN.....	40
5	IKRAFTTRÄDANDE.....	40
6	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	41
	LAGFÖRSLAG.....	43
	1. Lag om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet.....	43
	2. Lag om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor	46
	3. Lag om ändring av lagen om besöksförbud	48
	4. Lag om ändring av 16 kap. 9 a § i strafflagen.....	49
	5. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	49
	6. Lag om ändring av 19 kap. 4 § i fängelselagen	50
	7. Lag om ändring av 16 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.....	51
	8. Lag om ändring av 6 § i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	52
	BILAGA.....	53
	PARALLELLTEXT.....	53
	3. Lag om ändring av lagen om besöksförbud	53
	4. Lag om ändring av 16 kap. 9 a § i strafflagen.....	55
	5. Lag om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	56
	6. Lag om ändring av 19 kap. 4 § i fängelselagen	57
	7. Lag om ändring av 16 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.....	58
	8. Lag om ändring av 6 § i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer	59

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Propositionen innehåller ett förslag om det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern. Direktivet antogs den 13 december 2011.

Syftet med direktivet är att effektivisera samarbetet mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen särskilt när det gäller bekämpning av våldsbrott samt brott som hänför sig till den personliga friheten och den sexuella självbestämmanderätten. Direktivet innehåller bestämmelser om att en person kan få skydd på grundval av en europeisk skyddsorder som har utfärdats i en medlemsstat också när han eller hon flyttar till en annan medlemsstat, utan att behöva inleda ett nytt förfarande där. Meningen är att förhindra att den skyddade personen faller offer för brott i den andra medlemsstaten.

Belgien, Bulgarien, Estland, Finland, Frankrike, Italien, Polen, Portugal, Rumänien, Spanien, Sverige och Ungern tog initiativ till direktivet i december 2009. Direktivet baserar sig på artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nedan *EUF-fördraget*, där det föreskrivs att det straffrättsliga samarbetet inom unionen ska bygga på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden. I bakgrunden till direktivet finns också Stockholmsprogrammet "Ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd". I programmet uppmanas kommissionen och medlemsstaterna att undersöka hur lagstiftning och praktiska stödåtgärder till skydd för brottsoffer kan förbättras. Direktivet nämns också i resolutionen av den 10 juni 2011 om en färdplan för skyddet för brottsoffer. Enligt färdplanen bör det utformas två lagstiftningsinstrument för ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder, av vilka det ena baserar sig på artikel 82 i EUF-fördraget, vilken gäller straffrättsligt samarbete, och det andra på artikel 81, som gäller civilrättsligt samarbete.

Enligt det ursprungliga initiativet hade direktivet ett vidsträcktare tillämpningsområde än det man slutligen gick in för vid förhand-

lingarna. Initiativet utgick från att direktivet skulle täcka nationella besöksförbud oberoende av om de föregicks av ett brott eller inte. För att kunna nå samförstånd tvingades man dock begränsa direktivets tillämpningsområde på grund av skillnader i synen på den rättsliga grunden. För att falla inom direktivets tillämpningsområde ska den nationella skyddsåtgärden ha meddelats som följd av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende.

Bestämmelser som kompletterar direktivet har utfärdats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. Förordningen omfattar skyddsåtgärder som har meddelats i civilrättsliga frågor, dvs. åtgärder som inte har meddelats till följd av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende. Förordningen antogs den 12 juni 2013. Den bygger på de nuvarande principerna för Europeiska unionens civilrättsliga skyldigheter med avseende på ömsesidigt erkännande.

I Finland finns bestämmelser om åtgärder enligt direktivet och förordningen i lagen om besöksförbud (898/1998). Lagen om besöksförbud innehåller vidsträckt bestämmelser om meddelande av besöksförbud för avvärjande av brott mot liv, frihet eller frid eller hot om sådant brott eller för avvärjande av annat allvarligt trakasseri. Vid förfarandet för behandling av ärenden som gäller besöksförbud iakttas lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Inom rättspraxis i Finland meddelas besöksförbud nästan utan undantag som en självständig åtgärd separat från behandlingen av ett brottmål, även om besöksförbudet enligt lag kan behandlas i samband med brottmålet.

Det direktiv som ska genomföras lämpar sig för de besöksförbud enligt det finländska systemet som föregås av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende. De fall där besöksförbudet inte har ett sådant samband med ett brottsligt beteende som avses i direktivet omfattas följaktligen inte av direktivets tillämpningsområde. Den nämnda förordningen som gäller åtgärder i civilrättsliga

frågor kan däremot tillämpas på dessa besöksförbud.

I denna proposition föreslås det att direktivet genomförs genom att det stiftas en lag om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet. Förordningen är direkt tillämplig lagstiftning i medlemsstaterna. Till vissa delar krävs det kompletterande nationell lagstiftning för att förordningen ska kunna tillämpas. Det föreslås därför att det stiftas en lag om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. Lagen föreslås innehålla bestämmelser som kompletterar förordningen.

2 Nuläge

Enligt 1 § i lagen om besöksförbud kan besöksförbud meddelas för avvärijande av brott mot liv, frihet eller frid eller hot om sådant brott eller för avvärijande av annat allvarligt trakasserier. Lagen gör det möjligt att meddela besöksförbud också för en person som bor i samma hushåll som den som känner sig hotad (*besöksförbud avseende gemensam bostad*). Besöksförbud kan meddelas som normalt besöksförbud eller utvidgat besöksförbud (3 §). Normalt besöksförbud innebär att den som meddelats besöksförbud inte får träffa, följa efter eller iaktta den person som förbudet avses skydda och inte får kontakta denna eller göra försök därtill. En person som meddelats besöksförbud avseende gemensam bostad ska dessutom avlägsna sig från den bostad som är gemensam för honom eller henne och den person som förbudet avses skydda. Utvidgat besöksförbud kan innebära förbud att vistas i närheten av bostaden, arbetsplatsen eller ett annat ställe där den person vistas som förbudet avses skydda. Besöksförbudet gäller inte kontakter för vilka det finns en saklig grund och som är uppenbart nödvändiga.

I Finland meddelas besöksförbud av tingsrätten (4 §). I fråga om behandlingen av ärendet gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om rättegång i brottmål (6 §). Tillfälligt besöksförbud kan meddelas även

av en anställningsberättigad tjänsteman (11 §). Beslutet ska dock utan dröjsmål och senast inom tre dygn föras till tingsrätten (12 §). Enligt 7 § kan besöksförbud meddelas för högst ett år. Om besöksförbudet förnyas, kan det meddelas för högst två år. För besöksförbud avseende gemensam bostad gäller både när förbudet meddelas och när det förnyas att det kan meddelas för högst tre månader. Enligt 16 kap. 9 a § i strafflagen (39/1889) är straffet för brott mot besöksförbud och tillfälligt besöksförbud böter eller fängelse i högst ett år.

När det gäller straffrättsligt samarbete har man inom Europeiska unionen antagit två lagstiftningsinstrument som i begränsad utsträckning omfattar även ömsesidigt erkännande av beslut av typen besöksförbud. Det första av dem är rådets rambeslut 2008/947/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder, nedan *rambeslut 2008/947/RIF*. Det andra är rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, nedan *rambeslut 2009/829/RIF*.

Syftet med rambesluten är att främja en misstänkt eller dömd persons möjlighet till social återanpassning och göra det möjligt att i den stat där den misstänkta eller dömda personen är bosatt ordna sådan övervakning som avses i rambesluten. Även om rambesluten inte explicit syftar till att främja brottsoffrens situation, är det inte uteslutet att med stöd av dem ömsesidigt erkänna besöksförbud inom sådana system där besöksförbud meddelas, t.ex. vid handläggning av ett ärende som gäller häktningsyrkande eller reseförbud eller vid beslut om att den som dömts ska frigges villkorligt.

Denna möjlighet gäller dock inte besöksförbud som meddelats i Finland eftersom besöksförbud i Finland, så som framgår av det föregående, nästan alltid meddelas separat från behandlingen av ett brottmål. För Finlands vidkommande har besöksförbud därför fallit utanför tillämpningsområdet i lagstiftningen om genomförande av rambesluten.

Med stöd av rambesluten ska besöksförbud inte heller meddelas när Finland är den verkställande staten. I Finland meddelas besöksförbud inte heller i samband med tvistemål som gäller äktenskapsskillnad eller vårdnad om barn, vilket innebär att samarbete för erkännande som gäller dessa inte är tänkbart med stöd av den s.k. Bryssel IIa-förordningen (Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000).

Så som konstaterats i det föregående har Finland inte för närvarande någon gällande lagstiftning som möjliggör samarbete mellan Finland och andra stater när det gäller erkännande och verkställighet av besöksförbud.

3 Förordningens huvudsakliga innehåll och den nationella lagstiftning som krävs

Syfte, tillämpningsområde och definitioner

Enligt *artiklarna 1—3* ska förordningen gälla erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor som meddelats i medlemsstaterna. Artiklarna förutsätter inte någon kompletterande nationell lagstiftning. Så som konstaterats i det föregående är besöksförbud enligt lagen om besöksförbud sådana åtgärder i Finland som avses i förordningen, till den del besöksförbuden omfattas av förordningens tillämpningsområde. För andra medlemsstater handlar det om sådana skyddsåtgärder enligt deras nationella lagstiftning som uppfyller definitionerna i förordningen.

Erkännande och verkställighet

Artikel 4 innehåller en princip enligt vilken en skyddsåtgärd som en medlemsstat meddelat ska erkännas i övriga medlemsstater utan att något särskilt förfarande behöver användas och ska vara verkställbar utan att det krävs någon verkställbarhetsförklaring.

Utgångspunkten för artikeln är att en skyddad person som i den anmodade medlemsstaten vill åberopa en skyddsåtgärd som ur-

sprungsmedlemsstaten meddelat ska tillhandahålla den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten de handlingar som nämns i punkt 2 i artikeln. De handlingar som ska tillhandahållas är en kopia av skyddsåtgärden, det intyg som utfärdats i ursprungsmedlemsstaten enligt artikel 5 och vid behov, en translittering eller en översättning av intyget. Enligt punkt 3 ska intygets rättsverkningar inte gå utöver vad som följer av skyddsåtgärdens verkställbarhet. Enligt punkt 4 ska verkan av ett erkännande begränsas till en period på tolv månader, från och med utfärdandet av intyget.

Enligt punkt 5 ska förfarandet för verkställighet av skyddsåtgärder regleras av den anmodade medlemsstatens lagstiftning. Samma utgångspunkt ingår också i skäl 18 i ingressen, där det sägs att förordningen bör behandla endast erkännande av den skyldighet som åläggs genom en skyddsåtgärd. Den bör inte reglera förfarandena för genomförande eller verkställighet av skyddsåtgärden och omfattar inte heller eventuella sanktioner som kan komma att åläggas vid överträdelse, i den anmodade medlemsstaten, av den skyldighet som meddelas genom skyddsåtgärden. Dessa frågor bör överlåtas åt lagstiftningen i den medlemsstaten. I enlighet med unionsrättens allmänna principer, och i synnerhet principen om ömsesidigt erkännande, måste medlemsstaterna dock se till att skyddsåtgärder som erkänns enligt förordningen kan få effekt i den anmodade medlemsstaten.

Enligt förordningen regleras verkställighetsförfarandet i Finland således av den nationella lagstiftningen. I Finland finns det inte något särskilt verkställighetsförfarande för besöksförbud. Enligt 7 § 1 mom. i lagen om besöksförbud träder besöksförbudet i kraft när tingsrätten träffar avgörande om meddelande av besöksförbud. Avgörandet ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte en högre domstol som behandlar ärendet bestämmer något annat. Dessutom registreras besöksförbuden i informationssystemet för polisärenden med stöd av 9 § 3 mom. i lagen om besöksförbud, och polisen övervakar att de iakttas. Brott mot besöksförbud har kriminaliserats genom 16 kap. 9 a § i strafflagen. Brott mot bestämmelserna kan medföra bötesstraff eller fängelsestraff i högst ett år. I

polislagen (872/2011) anges inte några särskilda befogenheter när det gäller övervakningen av besöksförbud, utan polisens befogenheter att övervaka efterlevnaden av besöksförbud baserar sig på att brott mot förbudet har kriminaliserats. Om villkoren enligt tvångsmedelslagen (806/2011) är uppfyllda, kan den som bryter mot ett besöksförbud gripas eller häktas, om det är nödvändigt för att förhindra nya överträdelser eller andra brott.

Det kan anses att förordningen medger prövningsrätt i fråga om innehållet i den nationella genomförandelagstiftningen. I enlighet med det som påpekas i ingressen är det dock viktigt att skyddsåtgärder som erkänts enligt förordningen kan få effekt i den anmodade medlemsstaten.

Enligt propositionen anses det vara motiverat att det i den nationella lagstiftningen klargörs att en skyddsåtgärd som en annan medlemsstat meddelat verkställs i Finland genom att skyddsåtgärden anmäls till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud, dvs. till informationssystemet för polisärenden (4 § i lagen om tillämpning av förordningen). Likaså ska enligt propositionen även andra beslut eller åtgärder som domstolen meddelat med stöd av förordningen eller den föreslagna lagen och genom vilka skyddsåtgärden upphävs eller ändras meddelas till informationssystemet för polisärenden.

Registreringen innebär att en skyddsåtgärd som en annan medlemsstat meddelat kommer till polisens kännedom på samma sätt som ett besöksförbud som meddelats i Finland. Eftersom strafflagens gällande kriminalisering av brott mot besöksförbud (16 kap. 9 a § i strafflagen) inte kan anses lämpa sig för brott med avseende på de skyddsåtgärder som erkänts med stöd av förordningen, ger inte enbart registrering av en skyddsåtgärd i Finland polisen befogenheter att övervaka att åtgärden iakttas i Finland. Enbart bestämmelser om registrering kan således inte betraktas som en sådan tillräcklig genomförandelagstiftning som föreskrivs i förordningen.

Så som konstaterats ovan innehåller förordningen inte i sig några bestämmelser om sanktionerna vid överträdelse med avseende på skyddsåtgärder, utan sådana bestämmelser överläts åt lagstiftningen i den anmodade

medlemsstaten. Det här gäller även frågan om huruvida brott mot en skyddsåtgärd ska kriminaliseras i den anmodade medlemsstaten. Eftersom det handlar om en förordning inom det civilrättsliga området kan den inte ens innehålla någon kriminaliseringsskyldighet.

Skyldigheterna enligt förordningen kan fullgöras i Finland genom bestämmelser om att det är straffbart att i Finland bryta mot en verkställd skyddsåtgärd. Skyddsåtgärder som verkställts med stöd av förordningen gäller då i Finland på samma sätt som nationella besöksförbud. Å andra sidan kan en kriminalisering anses vara problematisk, eftersom det då föreskrivs att det är straffbart att i Finland bryta mot en skyddsåtgärd som meddelats med stöd av en annan medlemsstats lagstiftning. Dessutom är det fråga om en civilrättslig åtgärd enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat. Eftersom erkännande enligt förordningen sker utan något särskilt förfarande, ska den nationella myndigheten i Finland inte pröva erkännandet nationellt med avseende på ett nationellt godkännande av skyddsåtgärden.

Förordningen lämpar sig dock endast för medlemsstaterna i Europeiska unionen, och det är bara fråga om skyddsåtgärder som godkänts i de aktuella staternas nationella förfaranden. Dessutom anger artikel 3.1 i förordningen gränser för vilka slags skyddsåtgärder förordningen tillämpas på. Det ska handla om en åtgärd där en person som är orsak till fara åläggs en eller flera av de skyldigheter som nämns i förordningen. Skyldigheterna ska ha ålagts i avsikt att skydda en annan person när hans eller hennes fysiska eller psykiska integritet kan vara utsatt för fara. Skyldigheterna kan vara förbud mot beträdande av den plats där den skyddade personen bor, arbetar, regelbundet besöker eller vistas (led a), förbud mot eller föreskrift avseende alla typer av kontakter med den skyddade personen, inklusive per telefon, elektronisk eller vanlig post, fax eller på något annat sätt (led b), förbud mot eller föreskrift avseende att komma personen närmare än ett visst fastställt avstånd (led c). Förbuden motsvarar i hög grad innehållet i lagen om besöksförbud. I artikel 6 ingår dessutom bestämmelser om krav som gäller i hordant för-

farande en skyddsåtgärd ska ha meddelats i ursprungsmedlemsstaten. I artikel 8 förutsätts också att den behöriga myndigheten i ursprungsmedlemsstaten underrättar den person som är orsak till fara om intyget enligt förordningen, och om den omständigheten att utfärdandet av intyget resulterar i erkännande och, i tillämpliga fall, verkställighet av skyddsåtgärden i samtliga medlemsstater enligt artikel 4. Enligt artikel 4.4 begränsas dessutom skyddsåtgärdens tidsmässiga dimension till tolv månader, vilket innebär att oskäligt långvariga skyddsåtgärder faller utanför förordningens tillämpningsområde. Vidare ska den anmodade medlemsstaten i enlighet med artikel 11, i den utsträckning det är nödvändigt, justera sakuppgifterna avseende skyddsåtgärden. Syftet med förfarandet är att skyddsåtgärden ska kunna få effekt i den anmodade medlemsstaten. Intyget enligt artikel 5 förutsätter att den anmodade medlemsstaten tillhandahåller alla centrala uppgifter, vilket innebär att också utfärdandet av intyget kan anses säkerställa att det är fråga om en skyddsåtgärd enligt förordningen.

På de grunder som nämns ovan kan det enligt propositionen anses att kriminalisering är godtagbar med tanke på legalitetsprincipen. Med anledning av detta föreslås det att ett nytt 2 mom. fogas till 16 kap. 9 a § i strafflagen. Enligt momentet ska det vara straffbart att bryta mot en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av förordningen. Det har dock ansetts vara motiverat att straffbestämmelsen innehåller en begränsning enligt vilken kontakter som i enlighet med 3 § 4 mom. i lagen om besöksförbud har en saklig grund och är uppenbart nödvändiga inte ska anses som brott mot skyddsåtgärd. Kriminaliseringen omfattar då inte kontakter som är godtagbara i en motsvarande situation enligt lagen om besöksförbud. Den föreslagna utvidgningen av kriminaliseringen innebär att även befogenheterna enligt 10 kap. 7 § 1 mom. 3 punkten i tvångsmedelslagen och 5 kap. 9 § 2 punkten i polislagen kan utövas på de nya gärningsformerna.

I propositionen föreslås också kompletterande bestämmelser där den behöriga myndigheten vid erkännande och verkställighet

enligt artikel 4 fastställs (2 § 1 mom. i lagen om tillämpning av förordningen). Enligt propositionen ska Helsingfors tingsrätt vara behörig myndighet. Tingsrätten kan av grundad anledning anses vara lämplig som behörig myndighet, eftersom tingsrätten beslutar om meddelande av besöksförbud i nationella fall.

Enligt propositionen anses det vara motiverat att behandlingen av ärenden som gäller erkännande koncentreras till Helsingfors tingsrätt, eftersom detta har ansetts vara motiverat i fråga om direktivet. Saken klagas längre fram i detaljmotiveringen till artiklarna 3 och 4 i direktivet.

Eftersom Helsingfors tingsrätt ska vara behörig domstol för erkännande och verkställighet enligt artikel 4 föreslås det att Helsingfors tingsrätt ska vara behörig domstol också när det gäller att justera skyddsåtgärder i enlighet med artikel 11, att besluta om vägran av erkännande eller verkställighet i enlighet med artikel 13 samt att skjuta upp eller upphäva erkännande eller verkställighet i enlighet med artikel 14.2 (2 § 1 mom. i lagen om tillämpning av förordningen). Det kan anses vara motiverat att den behöriga myndigheten är densamma för alla dessa artiklar.

Intyg, villkor för utfärdande av intyget, intygets innehåll, underrättelse om intyget till den person som är orsak till fara och rättelse eller återkallelse av intyget

I *artikel 5* finns bestämmelser om det intyg som den utfärdande myndigheten i ursprungsmedlemsstaten ska utfärda och som den skyddade personen ska ge in till den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten. Intyget ska utfärdas på begäran av den skyddade personen och genom användning av det flerspråkiga standardformulär som upprättats i enlighet med artikel 19. Utfärdandet av intyget ska inte få överklagas.

I *artikel 6* anges villkoren för utfärdande av intyget. Villkoren är att den person som är orsak till fara, i enlighet med ursprungsmedlemsstatens lagstiftning har underrättats om skyddsåtgärden eller om att ett sådant förfarande har inletts, eller att den person som är orsak till fara hade rätt att överklaga skydds-

åtgärden enligt ursprungsmedlemsstatens lagstiftning.

I *artikel 7* fastställs vilka uppgifter det intyg som utfärdas i ursprungsmedlemsstaten ska innehålla.

Enligt artiklarna 5—7 behövs det kompletterande nationell lagstiftning som fastställer den behöriga myndigheten. Det föreslås att de allmänna domstolarna ska vara behöriga att utfärda intyget (2 § 2 mom. i lagen om tillämpning av förordningen). Behörig domstol är den domstol som meddelat besöksförbud i det aktuella fallet. I enlighet med artiklarna 5—7 ska de behöriga domstolarna utfärda intyget direkt med stöd av förordningen.

Förordningen medför inte möjlighet att utse polisen till behörig myndighet. Detta konstateras i skäl 13 i ingressen till förordningen. Enligt skälet bör polismyndigheter under inga omständigheter betraktas som utfärdande myndigheter i den mening som avses i förordningen. Den föreslagna paragrafen innebär att andra än av domstolen meddelade tillfälliga besöksförbud faller utanför tillämpningsområdet. I praktiken är det inte heller i övrigt ändamålsenligt att förordningen tillämpas på tillfälliga besöksförbud, eftersom ett tillfälligt besöksförbud ska föras till tingsrätten utan dröjsmål och senast inom tre dygn.

Enligt *artikel 8* ska den utfärdande myndigheten i ursprungsmedlemsstaten underrätta den person som är orsak till fara om intyget och om den omständigheten att utfärdandet av intyget resulterar i erkännande och, i tillämpliga fall, verkställighet av skyddsåtgärden i samtliga medlemsstater enligt artikel 4. I artikeln anges också de delgivningsförfaranden som ska iakttas och i fråga om vilka ursprungsmedlemsstatens lagstiftning delvis ska följas. I artikel 8.3 föreskrivs särskilt att var den skyddade personen befinner sig eller andra kontaktuppgifter för denna person inte ska röjas för den person som är orsak till fara såvida inte röjandet är nödvändigt för efterlevnaden eller verkställigheten av skyddsåtgärden.

I fråga om artikel 8 föreslås det en kompletterande bestämmelse i lagen om tillämpning av förordningen (5 §). Bestämmelsen klargör hur den person som är orsak till fara

ska underrättas om ett intyg som utfärdats i Finland. Enligt propositionen har det ansetts vara motiverat att underrättelsen sker i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om besöksförbud med iakttagande av något av de bevisliga delgivningssätten i 11 kap. i rättegångsbalcken. Delgivningssättet ska vara detsamma som när den som har meddelats besöksförbud underrättas om beslutet om besöksförbud. Bevisligt delgivningsförfarande har ansetts vara motiverat, eftersom verkställigheten i en annan medlemsstat av ett besöksförbud som meddelats i Finland medför verkställighetsåtgärder enligt den medlemsstatens lagstiftning och eventuellt påföljder vid brott mot besöksförbudet. Påföljden kan också utgöras av ett straffrättsligt straff.

I *artikel 9* finns bestämmelser om rättelse eller återkallelse av intyget. Rättelse av intyget innebär att skrivfel rättas, medan återkallelse bygger på att det är uppenbart att intyget beviljats felaktigt med beaktande av kraven. Förfarandet, inbegripet ett eventuellt överklagande, när det gäller såväl rättelse som återkallelse av intyget ska regleras av ursprungsmedlemsstatens lagstiftning.

I fråga om artikel 9 föreslås det kompletterande lagstiftning, där förfarandet för rättelse och återkallelse klargörs (6 och 7 § i lagen om tillämpning av förordningen).

Stöd till den skyddade personen

Artikel 10 innehåller en bestämmelse enligt vilken den utfärdande myndigheten i ursprungsmedlemsstaten på begäran av den skyddade personen ska bistå den personen med att få information om myndigheterna i den anmodade medlemsstaten.

Artikeln förutsätter inte någon kompletterande lagstiftning. I Finland ska de domstolar som meddelar besöksförbud bistå den skyddade personen i enlighet med artikeln.

Justering av skyddsåtgärden, ingen omprövning i sak, vägran av erkännande eller verkställighet samt uppskjutande eller upphävande av erkännande eller verkställighet

Artiklarna 5—9 innehåller bestämmelser om utfärdandet av intyget med tillhörande åtgärder i ursprungsmedlemsstaten, medan

artiklarna 11—14 innehåller bestämmelser om de åtgärder som ska vidtas i den anmodade medlemsstaten.

Enligt *artikel 11* ska den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten, i den utsträckning det är nödvändigt, justera sakuppgifterna avseende skyddsåtgärden för att skyddsåtgärden ska kunna få effekt i den medlemsstaten. Enligt punkt 2 ska förfarandet för justering av skyddsåtgärden regleras av den anmodade medlemsstatens lagstiftning. Punkterna 3 och 4 handlar om hur den person som är orsak till fara ska underrättas om justeringen. Enligt punkt 5 får den skyddade personen och den person som är orsak till fara överklaga justeringen av skyddsåtgärden. Förfarandet för överklagande ska regleras av den anmodade medlemsstatens lagstiftning. Ett överklagande ska emellertid inte ha någon suspensiv verkan.

I fråga om artikel 11 föreslås det kompletterande lagstiftning, där förfarandet för justering fastställs (3 § i lagen om tillämpning av förordningen). Så som konstaterats i det föregående ska Helsingfors tingsrätt vara behörig myndighet i första instans (2 § 1 mom. i lagen om tillämpning av förordningen).

I skäl 20 i ingressen klargörs innehållet i justeringen. Eftersom justeringen handlar om att justera sakuppgifterna, dvs. i praktiken högst sannolikt adress- och platsuppgifterna, har det inte ansetts vara nödvändigt att ordna huvudförhandling. På grund av ärendets art har det däremot ansetts vara motiverat att föreslå att ärendet avgörs i skriftligt förfarande. Det skriftliga förfarande som föreslås i 3 § i lagen om tillämpning av förordningen motsvarar det skriftliga förfarandet enligt 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål till den del bestämmelserna i det kapitlet ansetts lämpa sig för behandlingen av ärenden som rör tillämpningen av förordningen.

Enligt den föreslagna 3 § ska tingsrätten begära att den skyddade personen och den person som är orsak till fara ger in en skriftlig utsaga i ärendet, om det inte är uppenbart onödigt. Om tingsrätten anser att det är nödvändigt ska den kunna ge den som har del i saken tillfälle att avge en muntlig utsaga. Det föreslås att om inte något annat föreskrivs i förordningen, ska båda parterna underrättas om domstolens beslut på det sätt som före-

skrivs i 9 § 1 och 2 mom. i lagen om besöksförbud. Delgivningssättet motsvarar sättet att delge beslut om besöksförbud. Detta har ansetts vara nödvändigt, eftersom båda parterna då i Finland får kännedom om det exakta innehållet i skyddsåtgärden på motsvarande sätt som i fråga om ett besöksförbud som meddelats i Finland. Vidare kan bevislig delgivning anses vara motiverad i synnerhet eftersom det föreslås att brott mot ett specificerat förbud i avgörandet om skyddsåtgärden ska vara straffbelagt.

Enligt *artikel 12* får en skyddsåtgärd som har meddelats i ursprungsmedlemsstaten aldrig omprövas i sak i den anmodade medlemsstaten.

Artikel 12 förutsätter inte någon kompletterande lagstiftning.

Enligt *artikel 13* ska erkännande och, i tillämpliga fall, verkställighet av skyddsåtgärden vägras, efter ansökan från den person som är orsak till fara, i den mån ett sådant erkännande uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen i den anmodade medlemsstaten (*ordre public*), eller är oförenligt med en dom som har meddelats eller erkänts i den anmodade medlemsstaten. Enligt punkt 2 gäller att ansökan om att erkännandet eller verkställigheten ska vägras ska göras vid den domstol i den anmodade medlemsstaten som den medlemsstaten anmält till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 a iv. Enligt punkt 3 får erkännandet av skyddsåtgärden inte vägras på grund av att den anmodade medlemsstatens lagstiftning inte tillåter en sådan åtgärd på grundval av samma omständigheter.

I fråga om artikel 13 föreslås det kompletterande lagstiftning, där förfarandet för vägran av erkännande och för vägran av verkställighet fastställs (3 § i lagen om tillämpning av förordningen). Eftersom det är fråga om sådana ärenden som gäller erkännande och verkställighet där skälen för vägran är mycket snäva, har det inte ansetts vara nödvändigt att ordna huvudförhandling. På grund av ärendets art har det däremot ansetts vara motiverat att föreslå att ärendet avgörs i skriftligt förfarande. Domstolsförfarandet föreslås vara detsamma som vid justering av skyddsåtgärder.

I *artikel 14.1* sägs att om skyddsåtgärden skjuts upp eller upphävs i ursprungsmedlemsstaten eller dess verkställbarhet skjuts upp eller begränsas eller om intyget återkallas, ska den utfärdande myndigheten i ursprungsmedlemsstaten på begäran av den skyddade personen eller den person som orsakar fara utfärda ett intyg som anger detta uppskjutande, denna begränsning eller detta upphävande genom att använda standardformuläret. I punkt 2 sägs att efter att den skyddade personen eller den person som orsakar fara har lämnat intyget utfärdat i enlighet med punkt 1, ska den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten skjuta upp eller upphäva verkan av erkännandet och i tillämpliga fall verkställigheten av skyddsåtgärden.

I fråga om artikel 14.1 föreslås det kompletterande nationell lagstiftning som fastställer den behöriga myndigheten. Enligt 2 § 2 mom. i den föreslagna lagen om tillämpning av förordningen ska de allmänna domstolarna på motsvarande sätt som i fråga om artikel 5 vara behöriga myndigheter i fråga om artikel 14 när det gäller att utfärda intyg. De allmänna domstolarna ska utfärda de intyg som avses i punkten direkt med stöd av förordningen.

I fråga om artikel 14.2 gäller, så som konstaterats i det föregående, att Helsingfors tingsrätt ska vara behörig myndighet i första instans (2 § 1 mom. i lagen om tillämpning av förordningen). Enligt propositionen ska 4 § i lagen om tillämpning av förordningen tillämpas i fråga om artikel 14.2, vilket innebär att när tingsrätten skjuter upp eller upphäver verkan av erkännande och i tillämpliga fall verkställigheten av skyddsåtgärden ska detta anmälas till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud, dvs. till informationssystemet för polisärenden.

Legalisering och andra liknande formaliteter, translittering eller översättning samt information som görs tillgänglig för allmänheten

Artiklarna 15–17 gäller legalisering av handlingar, översättningar samt ställningen för det rättsliga nätverket på privaträttens område.

I fråga om artikel 16 föreslås det i lagen om tillämpning av förordningen förtydligande bestämmelser om språk och översättningar (8 §).

Överföring av information från medlemsstaterna

Artikel 18 innehåller bestämmelser om de uppgifter om behöriga myndigheter och språk som godtas för översättningar som ska överlämnas till kommissionen. Uppgifterna ska ha överlämnats senast den 11 juli 2014. Finland har lämnat kommissionen de uppgifter som avses i artikeln och meddelat att riksdagen ännu inte har antagit några nationella lagar om de behöriga myndigheterna.

Fastställande och senare ändringar av formulären, kommittéförfarande, översyn och ikraftträdande

Artiklarna 19–22 innehåller sedvanliga slutbestämmelser. Enligt artikel 22.2 ska förordningen tillämpas från och med den 11 januari 2015. Enligt punkt 3 ska förordningen gälla för skyddsåtgärder som meddelats den 11 januari 2015 eller senare, oberoende av när förfarandet har inletts.

Artiklarna förutsätter inte någon kompletterande nationell lagstiftning. De standardformulär som avses i artikel 19 har godkänts genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 939/2014 av den 2 september 2014.

4 Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionen innehåller förslag såväl till lagstiftning om det nationella genomförandet av direktivet som till lagstiftning som kompletterar förordningen, som träder i kraft i januari 2015.

Enligt förslaget ska direktivet genomföras genom en s.k. blandad genomförandelag där det föreskrivs att de bestämmelser i direktivet som hör till området för lagstiftningen ska iakttas som lag i Finland. Utöver en genomförandebestämmelse i blankettform kommer lagen att innehålla vissa bestämmelser som preciserar direktivets innehåll i sak.

Den blandade genomförandemetoden har använts tidigare för att genomföra rambesluten om straffrättsligt samarbete. Grundlagsutskottet har med vissa specialvillkor godkänt genomförandemetoden (GrUU 50/2006 rd och GrUU 23/2007 rd). Det förutsätts då bl.a. att bestämmelserna i rambeslutet är så pass detaljerade och noggranna att blanketteknik kan användas. Regleringen ska också som en helhet uppfylla kraven på exakthet och noggrann avgränsning med avseende på de grundläggande rättigheterna samt kraven på god lagskrivning. Lagutskottet har ansett att den blandade genomförandemetoden bör tillämpas med urskillning och har hänvisat till de nämnda utlåtandena av grundlagsutskottet (LaUB 7/2010 rd, LaUB 4/2011 rd och LaUB 10/2012 rd). I LaUB 4/2011 rd konstaterade lagutskottet att det blir ett senare problem hur de direktiv som antagits efter det att Lissabonfördraget trätt i kraft ska genomföras.

Kriterierna för genomförandemetoden för rambeslut har relevans också när genomförandemetoden för direktiv bedöms. Med sina konsekvenser och förpliktelser påminner ett direktiv om ett rambeslut på så vis att det förpliktar medlemsstaten med hänsyn till det resultat som ska nås men låter de nationella myndigheterna välja form och instrument. Inom rättspraxis vid Europeiska unionens domstol (nedan *EU-domstolen*) har det uppställts vissa kvalitativa krav på genomförandet av direktiv. Kraven hänför sig dels till ett effektivt genomförande, dels till rättsskyddet (se exempelvis målet C—339/87 kommissionen mot Nederländerna ECR 1990 s. I—851 och målet C—361/88 kommissionen mot Tyskland ECR 1991 s. I—2 567). Effektivt genomförande omfattar bl.a. kravet att genomförandet ska vara fullständigt och heltäckande. Det har ansetts att rättsskyddet kräver att de nationella bestämmelser genom vilka direktivet genomförs har bindande verkan. För rättssäkerheten är det dessutom viktigt att regleringen är tydlig och offentlig.

Lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets direktiv om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder och om tillämpning av direktivet (1526/2011)

kan nämnas som exempel på att ett direktiv har genomförts genom en blandad lag (RP 134/2011 rd). Även rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/99/EEG (185/2013) har genomförts genom en blandad lag (RP 190/2012 rd).

Metoden för att skriva på nytt, dvs. transformationsmetoden, är det främsta alternativet till den blandade genomförandemetoden. Fördelen med den är att direktivets förpliktelser kan skrivas in i lag enligt det nationella sättet att skriva lagar och med uttryck som lämpar sig för det finländska rättssystemet. Det är dock bara sällan möjligt att på det nationella planet avvika från den terminologi som används i direktivet. Transformation har också ibland ansetts vara användarvänligare än den blandade genomförandemetoden eftersom endast genomförandelagen ska tillämpas. Däremot befriar inte ens transformationsmetoden lagtillämparen från skyldigheten att bekanta sig med innehållet i rambeslutet eller direktivet, eftersom lagstiftningen enligt EU-domstolens rättspraxis ska tolkas i enlighet med rambeslutets eller direktivets ordalydelse och syfte.

Valet av vilken genomförandemetod som används beror framför allt på hur stor del av bestämmelserna i direktivet som är tillräckligt noggranna och detaljerade för att kunna tillämpas direkt. Ju fler sådana bestämmelser det finns, desto mindre är behovet av kompletterande reglering. Genomförandemetoden ska också uppfylla de kvalitativa kraven på genomförandetekniken för direktiv. I propositionen föreslås en blandad genomförandemetod i synnerhet därför att en stor del av bestämmelserna i direktivet är så detaljerade att de kan tillämpas direkt. Tillvägagångssättet stöds också av att på det civilrättsliga området har en förordning valts som regleringsinstrument, vilken det inte ens är tillåtet att genomföra genom separat lagstiftning, utan förordningen ska tillämpas direkt i medlemsstaterna. Det har således ansetts att bestämmelser om samarbete med ett sådant innehåll som det som regleras genom det direktiv som nu ska genomföras kan utfärdas genom förordning. För konsekvensens skull kan det då anses motiverat att det föreskrivs att också

bestämmelserna i direktivet ska tillämpas direkt.

I den föreslagna genomförandelagen föreslås materiella bestämmelser om bl.a. behöriga myndigheter, förfarandet i samband med utfärdande av en europeisk skyddsorder och i samband med erkännande och verkställighet av den samt om språk och översättningar. Meningen är att besöksförbud på grundval av en skyddsorder som sänts till Finland ska meddelas med iakttagande av bestämmelserna i lagen om besöksförbud. En europeisk skyddsorder ska i sin tur kunna utfärdas på grundval av ett besöksförbud som meddelats i Finland, och skyddsordern ska då sändas till den andra medlemsstaten för erkännande och verkställighet.

Europaparlamentets och rådets förordningar tillämpas direkt i medlemsstaterna. I enlighet med unionsrätten gäller Europaparlamentets och rådets förordningar som sådana och får inte förklaras eller preciseras genom nationella bestämmelser. En förordning får inte heller skrivas på nytt och förordningstext får inte tas in i den nationella lagstiftningen. För tillämpning av förordningen kan det dock krävas kompletterande lagstiftning.

Förordningen om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor kräver kompletterande nationell reglering eftersom vissa frågor enligt förordningen överläts åt den nationella lagstiftningen. Till vissa delar kan det dessutom anses att det för effektiv tillämpning av förordningen krävs nationella procedurbestämmelser, som saknas i förordningen. Enligt propositionen kompletteras bestämmelserna i förordningen bara till den del det är nödvändigt.

Om texten i förordningen är mångtydig, ska frågan avgöras genom tolkning av förordningen. De domstolar som tillämpar förordningen ska tolka innehållet i förordningstexten. I sista hand ansvarar EU-domstolen för hur bestämmelserna i förordningen ska tolkas. EU-domstolen kan på begäran av en nationell domstol meddela ett bindande förhandsavgörande om hur förordningen ska tillämpas i ett enskilt ärende som är anhängigt vid den nationella domstolen.

Propositionen strävar inte efter att tolka innehållet i förordningen, utan den uppgiften överläts åt dem som tillämpar förordningen. I

propositionen klargörs dock till vilka delar det krävs ny lagstiftning för att förordningen ska kunna tillämpas.

Det föreslås att lagen om tillämpning av förordningen ska innehålla bestämmelser om bl.a. behöriga myndigheter, nationellt förfarande som tillämpas samt om språk och översättningar.

5 Propositionens konsekvenser

Det kan anses att genomförandet av direktivet och ikraftträdandet av förordningen effektiviserar skyddet för brottsoffren i synnerhet när det gäller våldsbrott samt brott som riktas mot den personliga friheten och den sexuella självbestämmanderätten. Tillämpning av bestämmelserna underlättar de skyddade personernas ställning i synnerhet i de fall där de flyttar från en medlemsstat till en annan.

Det kan antas att antalet sådana fall inom samarbetet mellan Finland och andra sådana medlemsstater i Europeiska unionen som omfattas av direktivets och förordningens tillämpningsområde kommer att vara litet. Genom genomförandet av direktivet och genom förordningen kan man dock främja medlemsstaternas samarbetsmöjligheter när det gäller att avvärja våldsbrott som ofta förekommer i par- eller familjerelationer eller riktas mot ett vittne som är utsatt för hot i ett brottmål och när det gäller att avvärja brott mot frihet och frid.

Under de fem senaste åren har tingsrätterna meddelat i genomsnitt ungefär 1 450 besöksförbud per år. Det finns inga närmare uppgifter om i hur många fall det skulle ha funnits ett behov av att ett besöksförbud som meddelats i Finland hade gällt i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Ett sådant behov har i allmänhet inte förts fram vid behandlingen av besöksförbudsärenden.

Ikraftträdandet av förordningen innebär att uppgifterna om skyddsåtgärder som meddelats i en annan medlemsstat ska föras in i det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud. Det här betyder att det behövs en del smärre ändringar i de aktuella informationssystemen. Ändringarna har endast ringa ekonomiska konsekvenser. Eftersom det kan antas att endast ett mycket litet antal beslut

kommer att införas i registret med stöd av förordningen, kommer införandet av besluten i registret inte att medföra några betydande mängder arbete eller betydande utgifter för polisen.

Genomförandet av direktivet och ikraftträdandet av förordningen medför behov av att utbilda tingsrätternas personal i hur den nya lagstiftningen ska tillämpas. Det kan dock antas att på grund av det uppskattade låga antalet fall kommer direktivet och förordningen inte att ha några nämnvärda ekonomiska, organisatoriska eller personalmässiga konsekvenser.

6 Beredningen av propositionen

Under beredningen av direktivet sände statsrådet skrivelsen U 89/2009 rd till riksdagen samt dessutom kompletterande uppgifter om behandlingen av ärendet i Europeiska unionen. Lagutskottet har gett utlåtandena LaUU 2/2010 rd och LaUU 2/2011 rd.

Den 15 mars 2012 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett förslag till lagstiftning om det nationella genomförandet av direktivet. Arbetsgruppen bestod av företrädare för justitieministeriets lagberedningsavdelning, inrikesministeriet, Riksåklagarämbetet, Helsingfors tingsrätt och Finlands Advokatförbund rf.

Den 21 april 2013 sändes arbetsgruppens betänkande på remiss till 15 olika myndigheter, organisationer och sakkunniga. Dessutom gavs högsta domstolen tillfälle att yttra sig om betänkandet. Det inkom sammanlagt nio yttranden från remissorganen utrikesministeriet, enheten för internationell rättsvård vid justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman, Helsingfors hovrätt, Helsingfors tingsrätt, Riksåklagarämbetet, Suomen tuomariliitto — Finlands domareförbund ry och Finlands Advokatförbund rf. Ett sammandrag av remissyttrandena har publicerats (justitieministeriets publikationsserie betänkanden och utlåtanden 41/2013).

I remissyttrandena var inställningen till förslagen enligt betänkandet i princip positiv.

Helsingfors hovrätt ansåg dock att de föreslagna tillvägagångssätten för genomförande av direktivet är onödigt komplicerade och

ansåg t.ex. att det i förslaget inte anförts grunder för varför en skyddsåtgärd som meddelas i efterhand medan ett besöksförbud är giltigt trots allt i regel ska behandlas muntligt och det avgörandet dessutom ska få överklagas separat. Propositionen har dock inte ändrats på denna punkt, eftersom de övriga remissorganen inte kritiserade det föreslagna förfarandet.

Finlands Advokatförbund rf fäste uppmärksamhet vid tillgodoseendet av umgängesrätt med barn och i synnerhet vid att när en skyddsorder utfärdas i Finland bör begränsningarna i fråga om förbudet anges så noggrant som möjligt, såsom kontakter för att tillgodose umgängesrätten. Motiveringarna i propositionen har kompletterats till denna del.

Justitiekanslern fäste sig vid metoden för genomförande av direktivet och ansåg att innehållet i direktivet bör upprepas i större utsträckning i den föreslagna genomförandelagen. Propositionen har dock inte ändrats på denna punkt, eftersom de övriga remissorganen inte kritiserade den föreslagna genomförandemetoden.

Också under beredningen av förordningen sände statsrådet en skrivelse, U 19/2011 rd, till riksdagen samt dessutom kompletterande uppgifter om behandlingen av ärendet i Europeiska unionen. Lagutskottet har gett utlåtandena LaUU 12/2011 rd och LaUU 15/2012 rd.

I fråga om förordningen har propositionen beretts vid justitieministeriet. Till denna del sändes ett propositionsutkast på remiss till 15 olika myndigheter, organisationer och sakkunniga den 7 oktober 2014. Dessutom gavs högsta domstolen tillfälle att yttra sig om utkastet. Det inkom tio yttranden om utkastet från följande remissorgan: inrikesministeriet, enheten för internationell rättsvård vid justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning, biträdande justitiekanslern i statsrådet, Helsingfors tingsrätt, Birkalands tingsrätt, Norra Savolax tingsrätt, Uleåborgs tingsrätt, Riksåklagarämbetet, Polisstyrelsen och Finlands Advokatförbund rf.

I största delen av yttrandena föreslogs det inga ändringar i propositionen.

Finlands Advokatförbund rf förespråkade inte förslaget om utvidgningen av området

för straffbarhet enligt 16 kap. 9 a § i strafflagen och föreslog att paragrafen skulle ändras. Propositionen har ändrats till denna del genom att paragrafen kompletterats i enlighet med Advokatförbundets förslag. Kompletteringen begränsar området för straffbarhet för en skyddsåtgärd som meddelats i en annan medlemsstat på så vis att kontakter inte är straffbara, om de i enlighet med 3 § 4 mom. i lagen om besöksförbud har en saklig grund och är uppenbart nödvändiga. I fråga om paragrafen fäste Advokatförbundet också uppmärksamhet vid tidpunkten för när straffbarhet inträder. Advokatförbundet föreslog också att det bör övervägas om genomförandela-

garna borde kompletteras med möjligheten att på begäran förordna en försvarare för den som ansökan riktas mot, om inte detta är uppenbart onödigt. På grund av sakens natur har det enligt propositionen inte ansetts vara nödvändigt att förordna en försvarare.

Uleåborgs tingsrätt fäste i sitt yttrande uppmärksamhet vid kraven på innehållet i de skyddsordrar som utfärdas med stöd av direktivet.

Inte ett enda remissorgan motsatte sig förslaget om att behandlingen av ärenden som gäller erkännande enligt direktivet och förordningen koncentreras till Helsingfors tingsrätt.

DETALJMOTIVERING

1 Direktivets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. Mål. Enligt artikeln är syftet med direktivet att fastställa bestämmelser som gör det möjligt för en rättslig eller likvärdig myndighet i en medlemsstat att på grundval av en skyddsåtgärd som meddelats nationellt utfärda en europeisk skyddsorder. En förutsättning är att skyddsåtgärden har meddelats i syfte att skydda personen mot en brottslig gärning som kan utgöra en fara för hans eller hennes liv, fysiska eller psykiska integritet, värdighet, frihet eller sexuella integritet. Avsikten är att den europeiska skyddsordern ska göra det möjligt att fortsätta skyddet av personen inom den andra medlemsstatens territorium i enlighet med lagstiftningen i den utfärdande staten. Skyddsåtgärden ska ha meddelats som följd av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende.

Artikeln tillämpningsområde klagas i skäl 10 i ingressen. Där konstateras bl.a. att för att en skyddsåtgärd ska vara verkställbar i enlighet med direktivet är det inte nödvändigt att det i ett slutligt beslut har fastställts att ett brott har begåtts. Enligt skälet medför direktivet ingen skyldighet för medlemsstaterna att ändra sin nationella lagstiftning för att kunna meddela skyddsåtgärder inom ramen för ett straffrättsligt förfarande.

Så som konstaterats i allmänna motiveringen meddelas besöksförbud i Finland vanligen som en självständig åtgärd separat från behandlingen av ett annat straff- eller privatrechtsligt ärende. Förutsättningarna för meddelande av besöksförbud är dessutom mera vidsträckt än förutsättningarna enligt direktivet på så vis att det för ett besöksförbud inte krävs ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende. Även hot om ett i lagen fastställt brott eller annat allvarligt trakasserier räcker som grund för att besöksförbud ska kunna meddelas. Å andra sidan förutsätter

inte heller artikel 1 i direktivet att det har beslutats att förundersökning ska inledas när det gäller det brott med anledning av vilket skyddsåtgärden har meddelats. Det är inte heller nödvändigt att brottmålet handläggs vid åtalsprövning eller rättegång eller att det har getts en dom i målet. Enligt ordalydelsen i artikeln är redan ett påstående om ett brottsligt beteende en tillräcklig förutsättning för att en europeisk skyddsorder ska kunna utfärdas på grundval av en nationell skyddsåtgärd.

Även den civilrättsliga förordningen bidrar till att det behövs materiella bestämmelser. När förordningen träder i kraft kommer den i Finland att omfatta sådana situationer enligt lagen om besöksförbud som faller utanför direktivets tillämpningsområde. Det blir lättare för lagtillämparen att dra upp en gräns mellan direktivet och förordningen, om det i genomförandelagen klagas vilka villkor som ska vara uppfyllda för att en europeisk skyddsorder som avses i direktivet ska kunna utfärdas.

I genomförandelagen föreslås en bestämmelse (7 §) enligt vilken en europeisk skyddsorder ska få utfärdas på grundval av ett besöksförbud som har meddelats med anledning av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende.

I enlighet med det som anförts i allmänna motiveringen ska förordningen om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor tillämpas till den del det är fråga om ett besöksförbud som har meddelats för avvärjande av ett allvarligt trakasserier eller hot om ett brottsligt beteende utan något brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende före hotet.

Artikel 2. Definitioner. Artikeln innehåller en förteckning över olika termer som används i direktivet. Med *europeisk skyddsorder* avses enligt artikeln ett juridiskt beslut på grundval av vilket en rättslig eller likvärdig myndighet i en annan medlemsstat kan vidta skyddsåtgärder i enlighet med sin nationella

lagstiftning för att fortsätta skyddet av den skyddade personen. Med *skyddsåtgärd* avses ett beslut i en straffrättslig fråga som meddelas i den utfärdande staten genom vilket ett eller flera av de förbud eller en eller flera av de restriktioner som avses i artikel 5 åläggs en person som är orsak till fara för att skydda en skyddad person mot en brottslig gärning som avses i artikel 1.

I artikeln definieras dessutom skyddad person, person som är orsak till fara, utfärdande stat, verkställande stat och övervakande stat. Med den sistnämnda staten avses den medlemsstat till vilken en dom eller ett övervakningsbeslut har sänts när domen eller beslutet grundar sig på de i allmänna motiveringen nämnda rambesluten 2008/947/RIF och 2009/829/RIF. Bestämmelsen preciseras i skäl 16 i ingressen. Där anges att förfarandet för erkännande bestäms enligt respektive rambeslut, men detta utesluter inte möjligheten att överföra en europeisk skyddsorder till en annan medlemsstat än den som verkställer beslut på grundval av rambesluten.

Rambeslut 2008/947/RIF innehåller bestämmelser som gäller övervakning av villkorligt fängelsestraff och av en villkorligt frigiven, av samhällspåföljder och av andra alternativa påföljder. Rambeslutet har genomförts i Finland genom lag 1170/2011, som trädde i kraft den 5 december 2011. Rambeslut 2009/829/RIF innehåller bestämmelser om verkställighet av övervakningsåtgärder som alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Inom det finländska systemet syftar rambeslutet närmast på möjligheten att meddela reseförbud för en person som är bosatt i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Rambeslutet har genomförts genom lagarna 620/2012 och 621/2012 som trädde i kraft den 1 december 2012.

Definitionerna i artikeln kan anses var tillräckligt exakta för att tillämpas direkt, vilket innebär att det inte nödvändigtvis behövs några kompletterande bestämmelser i den nationella lagen. Hänvisningarna till rambesluten 2008/947/RIF och 2009/829/RIF i artikeln har ingen betydelse inom det finländska systemet eftersom besöksförbud i Finland inte meddelas som en i någotdera rambesluten avsedd övervakningsåtgärd eller alternativ påföljd.

Artiklarna 3 och 4. *Utseende av behöriga myndigheter och användande av en centralmyndighet.* Artikel 3 ålägger varje medlemsstat att underrätta kommissionen om vilken eller vilka rättsliga eller likvärdiga myndigheter som enligt dess nationella lagstiftning är behöriga att utfärda en europeisk skyddsorder och att erkänna en sådan order som utfärdats i en annan medlemsstat. Enligt artikel 4 är det tillåtet att utse en centralmyndighet som ska biträda de behöriga myndigheterna. Om organisationen av en medlemsstats rättsväsende så kräver får medlemsstaten också bestämma att kontakterna i alla de situationer som avses i direktivet sköts via centralmyndigheten. I samband med meddelandet om genomförande av direktivet ska medlemsstaterna lämna kommissionen uppgifter om de behöriga myndigheterna.

För fastställandet av de behöriga myndigheterna behövs det materiell reglering i genomförandelagen. I Finland meddelar tingsrätten besöksförbud. Det naturligaste alternativet för det finländska systemet är att tingsrätten också utfärdar europeiska skyddsordrar.

I Finland kan tillfälligt besöksförbud meddelas även av en anhållningsberättigad tjänsteman. Det tillfälliga besöksförbudet ska dock enligt 12 § i lagen om besöksförbud föras till tingsrätten utan dröjsmål och senast inom tre dygn från det att det meddelades. I de situationer som avses i direktivet kan den tingsrätt som behandlar ett tillfälligt besöksförbud också utfärda en europeisk skyddsorder, om det finns förutsättningar för detta. Det innebär att den anhållningsberättigade tjänstemannen inte behöver kunna utfärda en europeisk skyddsorder. Alternativet att utse anhållningsberättigade tjänstemän till behöriga myndighetspersoner är också problematiskt i det avseendet att direktivet förutsätter att den myndighet som utfärdar den europeiska skyddsordern är rättslig eller likvärdig myndighet. I den unionslagstiftning som grundar sig på EUF-fördragets bestämmelser om straffrättsligt samarbete har det inte ansetts vara möjligt att fastställa polisen som en rättslig eller likvärdig myndighet.

På de grunder som anförts ovan föreslås det att i Finland ska tingsrätten vara behörig myndighet att utfärda en europeisk skydds-

order (3 § 2 mom.). Också den fullföljdsdomstol som behandlar besöksförbudsärendet ska få utfärda en europeisk skyddsorder.

Enligt propositionen är det motiverat att den tingsrätt som har meddelat besöksförbudet eller som enligt 2 kap. 4 § 2 mom. i lagen om besöksförbud skulle vara behörig i besöksförbudsärendet är lokalt behörig att utfärda en europeisk skyddsorder. Behörig domstol är enligt det momentet tingsrätten på den ort där den person som förbudet avses skydda har hemort eller där förbudet huvudsakligen avses bli tillämpat. Besöksförbud får meddelas också av den tingsrätt som är behörig att behandla ett brottmål som rör en misstänkt och hänför sig till besöksförbudet, om förbudet begärs mot en misstänkt för ett brott. Även om det i praktiken inte blir aktuellt att tillämpa en europeisk skyddsorder i Finland finns det ingen orsak att inte låta varje tingsrätt enligt bestämmelsen vara behörig att utfärda en sådan skyddsorder, eftersom den enligt förslaget ska kunna utfärdas i samband med behandlingen av ett nationellt besöksförbudsärende.

Förutom underrättelse om den utfärdande myndigheten förutsätter direktivet underrättelse om vilken myndighet i Finland som beslutar om erkännande och verkställighet av en europeisk skyddsorder som översänts till Finland. Så som redogörs längre fram utgår artiklarna 8 och 9 från att den europeiska skyddsordern översänds direkt till den myndighet i den verkställande staten som beslutar om erkännande av beslutet och om meddelande av en sådan åtgärd som i ett motsvarande fall står till förfogande enligt den verkställande statens nationella lagstiftning. Också till denna del gäller att den med tanke på förfarandet enligt lagen om besöksförbud lämpligaste lösningen är att den tingsrätt som också i nationella fall beslutar om meddelande av besöksförbud är behörig myndighet. Tillvägagångssättet möjliggör också sådan direkt kommunikation med den myndighet som ansvarar för verkställigheten som avses i artiklarna 8 och 9, eftersom tingsrätten i vart fall är den myndighet som meddelar besöksförbud i ett motsvarande nationellt fall och också ska besluta om hur en europeisk skyddsorder ska modifieras i överensstäm-

melse med åtgärden enligt lagen om besöksförbud.

På de grunder som anförts ovan föreslås det att i Finland ska tingsrätten vara den myndighet som ansvarar för verkställigheten.

I fråga om den lokala behörigheten är det enligt propositionen motiverat att behörigheten koncentreras till Helsingfors tingsrätt. Förslaget tillstyrks av att Helsingfors tingsrätt har erfarenhet och sakkunskap när det gäller att tillämpa lagstiftningsinstrument som gäller internationellt straffrättsligt samarbete och i synnerhet straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen. Det kan också antas att sådana fall som avses i direktivet sällan blir föremål för tillämpning, vilket i sin tur talar för att behörigheten koncentreras till en instans som har sakkunskap i fråga om handläggning av internationella ärenden. Om behörigheten koncentreras till Helsingfors, behöver inte den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten heller närmare utreda kriterierna för hur den lokala behörigheten bestäms i Finland, utan europeiska skyddsordrar kan alltid sändas till Helsingfors tingsrätt. Koncentrationen av behörigheten till Helsingfors tingsrätt är en foljdriktig lösning, eftersom det t.ex. i fråga om utlämning för brott mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen har ansetts vara motiverat att föreslå att beslutsfattandet koncentreras till Helsingfors tingsrätt (RP 231/2014 rd).

Enligt artikel 4 ska det också vara möjligt att utse en eller flera centralmyndigheter som ska biträda medlemsstatens behöriga myndigheter samt, om organisationen av medlemsstatens rättsväsende så kräver, låta de administrativa kontakterna skötas via centralmyndigheten eller centralmyndigheterna. Det sistnämnda alternativet har tagits in i direktivet närmast med tanke på systemen i Förenade kungariket och Irland. I Finland har man däremot redan länge följt huvudregeln om direkta kontakter inom det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen. Justitieministeriet kan dock utses till den myndighet som ska biträda tingsrätterna när det gäller kommunikationen. Det förfarandet har tillämpats också vid genomförandet av många andra lagstiftningsförpliktelser med avseende på det rättsliga samarbetet inom Europeiska unionen. Det är dock

inte nödvändigt med en separat lagbestämelse om justitieministeriets biträdande roll, utan det är tillräckligt att kommissionen informeras om saken i samband med underrättelsen om genomförandet av direktivet.

Artikel 5. *Behov av en befintlig skyddsåtgärd enligt nationell lagstiftning.* För att en europeisk skyddsorder ska få utfärdas på grundval av en nationell skyddsåtgärd som meddelats tidigare ska skyddsåtgärden innefatta vissa förbud eller restriktioner. Sådana förbud och restriktioner förtecknas i artikeln. Skyddsåtgärden kan innebära ett förbud att beträda de orter, platser eller områden där den skyddade personen bor eller som han eller hon besöker (led a). Dessutom nämns förbud mot eller en föreskrift avseende kontakt med den skyddade personen (led b). Som olika sätt att hålla kontakt nämns i led b kontakt per telefon, e-post, vanlig post, fax eller på något annat sätt. Skyddsåtgärden kan också innefatta ett förbud mot eller en föreskrift avseende att närma sig den skyddade personen närmare än ett visst fastställt avstånd (led c).

Skäl 19 i ingressen hänför sig till artikeln och enligt skälet gäller att även om förteckningen över förbud och restriktioner enligt artikeln är uttömmande, kan också andra typer av skyddsåtgärder finnas på nationell nivå. Dessa skyddsåtgärder kan leda till sådana skyddsåtgärder som kan utgöra grundval för en europeisk skyddsorder. Formuleringen i skälet i ingressen är i någon mån otydlig men kan tolkas som att skälet gör det möjligt att i den utfärdande staten inkludera även andra skyddsåtgärder i den nationella skyddsåtgärden men ålägger den verkställande staten att erkänna endast de förbud eller restriktioner som ingår i förteckningen i artikel 5.

Artikeln klargörs också av skäl 21 i ingressen, enligt vilket förbuden och restriktionerna enligt direktivet syftar till att bl.a. begränsa kontakterna mellan den person som är orsak till fara och den skyddade personen eller föreskriva villkor eller införa restriktioner för innehållet i kontakterna.

Bestämmelser om besöksförbudets innehåll finns i 3 § i lagen om besöksförbud. *Normalt besöksförbud* innebär att den som meddelats besöksförbud inte får träffa den person som

förbudet avses skydda eller på annat sätt kontakta eller försöka kontakta denna. Det är likaså förbjudet att följa efter eller iakttä den person som förbudet avses skydda. I ett *besöksförbud avseende gemensam bostad* kan det också bestämmas att den som meddelats besöksförbud ska avlägsna sig från den gemensamma bostaden och att han eller hon inte får återvända till den (2 mom.). *Utvidgat besöksförbud* enligt 3 mom. kan innefatta ett förbud att vistas i närheten av den stadigvarande bostaden, fritidsbostaden, arbetsplatsen eller ett med dessa jämförbart särskilt angivet ställe där den person vistas som förbudet avses skydda. Enligt 4 mom. gäller besöksförbudet inte kontakter för vilka det finns en saklig grund och som är uppenbart nödvändiga. Arrangemang som gäller omsorg om barn eller umgängesrätt är exempel på sådana kontakter.

De åtgärder som finns förtecknade i artikeln motsvarar i huvudsak de åtgärder som också avses i 3 § i lagen om besöksförbud. Även om påbud att avlägsna sig från bostaden inte nämns som en explicit skyddsåtgärd i direktivet, kan en europeisk skyddsorder utfärdas också på grundval av ett besöksförbud avseende gemensam bostad, eftersom beslutet i en sådan situation innefattar även ett förbud att återvända till bostaden. Dessutom kan förbudet att följa efter den person som förbudet avses skydda tolkas som ett sådant förbud att närma sig den skyddade personen som avses i led c i artikeln.

Det kan anses att det inte har någon viktig praktisk betydelse att åtgärderna enligt lagen om besöksförbud inte är identiska med de förbud eller ålägganden som finns förtecknade i artikeln. Efter det att besöksförbud har meddelats och beslut om utfärdande av en europeisk skyddsorder har fattats ska ett formulär enligt den standardmodell som ingår som bilaga till direktivet ifyllas, och där ska bl.a. punkterna om skyddsåtgärder enligt artikel 5 förkryssas. Den myndighet som utfärdar den europeiska skyddsordern ska kryssa för den punkt i formuläret som till sitt innehåll bäst motsvarar den åtgärd som meddelats med stöd av lagen om besöksförbud. Följaktligen behövs det inte i genomförandelagen någon bestämmelse om hurdana förbud eller

restriktioner det besöksförbud som föregår den europeiska skyddsordern ska innehålla.

I genomförandelagen behövs inte heller någon bestämmelse om de situationer där Finland tar emot en europeisk skyddsorder. Den nationella skyddsåtgärd som föregår den europeiska skyddsordern bestäms då enligt gällande lagstiftning i den utfärdande staten och enligt artikel 5.

Artikel 6. Utfärdande av en europeisk skyddsorder. I artikeln anges under vilka förutsättningar en europeisk skyddsorder får utfärdas.

För att en europeisk skyddsorder ska få utfärdas förutsätts det enligt *punkt 1* att den skyddade personen beslutar sig för att bosätta sig eller uppehålla sig eller redan är bosatt eller uppehåller sig i en annan medlemsstat. I punkten anges inte hur länge personen ska bo eller uppehålla sig i den andra medlemsstaten, men det konstateras att vid avgörande av om en skyddsorder ska utfärdas gäller det att beakta bl.a. den tidsperiod eller de tidsperioder som den skyddade personen avser att uppehålla sig i den andra medlemsstaten och hur angeläget skyddsbehovet är.

Enligt *punkt 2* får en europeisk skyddsorder utfärdas på begäran av den skyddade personen och förutsatt att skyddsåtgärden uppfyller kraven i artikel 5.

Punkt 3 gör det möjligt för den skyddade personen att själv lämna in en begäran om utfärdande av en europeisk skyddsorder till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten eller till den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Om begäran lämnas in till myndigheten i den verkställande staten, ska myndigheten så snart som möjligt vidarebefordra begäran till myndigheten i den utfärdande staten. En sådan situation kan bli aktuell närmast när den skyddade personen redan är bosatt eller uppehåller sig i den verkställande staten men tidigare har meddelats en sådan nationell skyddsåtgärd i en annan medlemsstat på grundval av vilken en europeisk skyddsorder begärs. Det kan förhålla sig t.ex. så att den skyddade personen är bosatt i Finland men tidigare har meddelats en nationell skyddsåtgärd i en annan medlemsstat i Europeiska unionen. Han eller hon kan då lämna in en begäran om utfärdande av en europeisk skyddsorder till tingsrätten i

Finland, och tingsrätten ska vidarebefordra begäran till den medlemsstat där den tidigare skyddsåtgärden har meddelats.

Enligt *punkt 4* ska den person som är orsak till fara ha rätt att höras innan en europeisk skyddsorder utfärdas och ska han eller hon ha rätt att invända mot beslutet i ärendet, om han eller hon inte har beviljats dessa rättigheter i det förfarande som ledde till att skyddsåtgärden meddelades.

Enligt *punkt 5* ska den myndighet som meddelar en nationell skyddsåtgärd informera den skyddade personen om möjligheten att begära en europeisk skyddsorder och om förutsättningarna för en sådan ansökan. Informationen ska ges på lämpligt sätt och i enlighet med förfarandena i den nationella lagstiftningen. Myndigheten ska också råda den skyddade personen att lämna in en ansökan innan han eller hon lämnar den utfärdande staten.

Enligt *punkt 6* får även den förmyndare eller det ombud som utsetts för den skyddade personen lämna in en begäran om en europeisk skyddsorder.

I *punkt 7* åläggs skyldighet att informera om rättsmedel som enligt den nationella lagstiftningen är tillgängliga för överprövning, om en begäran om utfärdande av en europeisk skyddsorder avslås.

Det kan anses att innehållet i artikelns bestämmelser om förutsättningarna för utfärdande av en europeisk skyddsorder är tillräckligt detaljerade i sak för att de ska kunna tillämpas direkt. I genomförandelagen föreslås dock bestämmelser som gäller förfarandet för att utfärda en europeisk skyddsorder (8 §).

En europeisk skyddsorder ska utfärdas antingen i samband med att besöksförbud meddelas eller senare, efter det att besöksförbud har meddelats. Om skyddsordern meddelas senare, är det motiverat att tillåta att skyddsordern utfärdas i ett förfarande som är enklare än behandlingen av besöksförbudsärendet. I genomförandelagen föreslås därför en bestämmelse om möjligheten att avgöra ärendet i skriftligt förfarande. Så som beskrivs längre fram ska även beslut om erkännande av en skyddsorder som sänts till Finland kunna fattas i skriftligt förfarande. På det skriftliga förfarandet tillämpas enligt förslaget i till-

lämpliga delar vad som i 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om avgörande av mål utan huvudförhandling.

Det föreslås dessutom en bestämmelse om hur man vid behandling av ett besöksförbudsärende ska informera om möjligheten att begära en europeisk skyddsorder när villkoren är uppfyllda. För att skyldigheten enligt punkt 5 i artikeln ska fullgöras föreslås det att ett nytt 4 mom. fogas till 8 § i lagen om besöksförbud. Enligt momentet gäller att när besöksförbud meddelas ska domstolens avgörande åtföljas av en redogörelse för möjligheten att ansöka om en europeisk skyddsorder.

Dessutom förutsätter möjligheten att överklaga beslutet om utfärdande av en europeisk skyddsorder materiella bestämmelser. Det är motiverat att möjligheten att söka ändring fastställs på samma sätt som i fråga om beslut som gäller besöksförbudsärenden. Ändring ska följaktligen få sökas genom besvär hos hovrätten. I analogi med 7 § i lagen om besöksförbud föreslås i genomförandelagen en bestämmelse enligt vilken beslutet om utfärdande av en europeisk skyddsorder ska iakttas även om det överklagas, om inte den högre domstol som behandlar ärendet bestämmer något annat (9 §).

Artikel 7. Den europeiska skyddsorderns form och innehåll. Enligt artikeln ska den europeiska skyddsordern utfärdas i enlighet med det formulär som ingår som bilaga till direktivet. I artikeln förtecknas de uppgifter som skyddsordern i synnerhet ska innehålla. I förteckningen nämns bl.a. identitet och nationalitet avseende den skyddade personen och den person som är orsak till fara, tidpunkterna för när den skyddade personen bor eller uppehåller sig i den verkställande staten, den utfärdande myndighetens kontaktuppgifter, uppgifter för identifiering av den nationella skyddsåtgärden, de förbud och restriktioner som ålagts genom den nationella skyddsåtgärden, en sammanfattning av de fakta och omständigheter som har lett till utfärdandet av skyddsåtgärden samt i förekommande fall, en beskrivning av andra omständigheter som kan påverka bedömningen av faran. Punkter som motsvarar de uppgifter som förtecknas i artikeln finns också på det formulär som ingår som bilaga. En euro-

peisk skyddsorder utfärdas således genom att formuläret ifylls.

Det kan anses att de krav på den europeiska skyddsorderns form och innehåll som anges i artikeln är tillräckligt detaljerade för att kunna tillämpas direkt. I genomförandelagen föreslås dock en bestämmelse om att det för utfärdande av en europeisk skyddsorder förutsätts ett separat avgörande av domstolen (8 § 2 mom.). Att en europeisk skyddsorder utfärdas enbart genom att formuläret ifylls kan inte betraktas som ett tillvägagångssätt som fungerar i praktiken, utan varje skyddsorder bör grunda sig på ett domstolsbeslut. Det här gäller i synnerhet när en europeisk skyddsorder utfärdas i ett separat förfarande efter det att besöksförbud har meddelats. Efter att ha avgjort ärendet ska domstolen fylla i det formulär som förutsätts enligt artikel 7. Därefter ska formuläret sändas till den verkställande staten för erkännande.

Artikel 8. Förfarande för översändande. Artikeln innehåller bestämmelser om översändande av europeiska skyddsordrar. Enligt *punkt 1* ska skyddsordern sändas direkt till den myndighet som ansvarar för verkställigheten och på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning som gör det möjligt att fastställa äktheten hos skyddsordern. Även annan kommunikation ska ske direkt mellan de behöriga myndigheterna. Genom *punkt 2* möjliggörs efterforskningar via kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverket, den nationella Eurojust-medlemmen eller det nationella systemet för samordning av Eurojust för att erhålla nödvändig information för kontakterna. Om en europeisk skyddsorder har sänts till en myndighet som inte är behörig att erkänna den, ska myndigheten enligt *punkt 3* utan dröjsmål vidarebefordra den till den behöriga myndigheten.

Artikeln förutsätter inte någon preciserande nationell reglering.

Artikel 9. Åtgärder i den verkställande staten. Enligt *punkt 1* ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan onödigt dröjsmål erkänna den europeiska skyddsordern. Förutsatt att inget av de skäl för att vägra erkännande som avses i artikel 10 lämpar sig för fallet, ska myndigheten fatta ett beslut om någon av de skyddsåtgärder som skulle kunna tillämpas i ett liknande na-

tionellt fall. Åtgärderna kan vara straffrättsliga, administrativa eller civilrättsliga. Åtgärden ska i största möjliga mån överensstämma med den skyddsåtgärd som har meddelats i den utfärdande staten och som ligger till grund för den europeiska skyddsordern (*punkt 2*).

Enligt *punkt 3* ska den person som är orsak till fara, den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och den skyddade personen informeras om det beslut som har fattats i den verkställande staten. Det ska också informeras om konsekvenserna av en överträdelse av åtgärden. De åtgärder som beslutet gäller bestäms enligt lagstiftningen i den verkställande staten i enlighet med artikel 11, som beskrivs längre fram. Enligt punkten ska den skyddade personens adress och andra kontaktuppgifter inte röjas för den person som är orsak till fara, förutsatt att uppgifterna inte är nödvändiga med hänsyn till verkställigheten av den åtgärd som avses i punkt 1.

Punkt 4 innehåller en bestämmelse om komplettering av ofullständig information. Kompletterande information ska begäras på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning, och det ska fastställas en rimlig tidsfrist inom vilken den kompletterande informationen ska lämnas.

I genomförandelagen föreslås en bestämmelse om att efter att ha erkänt en europeisk skyddsorder ska tingsrätten meddela den person som är orsak till fara besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (5 §). Innehållet i besöksförbudet bestäms enligt lagen om besöksförbud, om än förbudet i enlighet med det som anförts ovan i så hög grad som möjligt ska överensstämma med den skyddsåtgärd som avses i den europeiska skyddsordern.

Enligt propositionen motsvarar förfarandet i huvudsak det förfarande som iakttas när besöksförbud meddelas. En skillnad i förhållande till behandlingen av ett nationellt ärende som gäller besöksförbud är dock att det inte behövs någon ansökan om meddelande av besöksförbud, utan besöksförbudsärendet ska kunna behandlas direkt utifrån den europeiska skyddsorder som sänts till tingsrätten. Detta överensstämmer med direktivets syfte att göra det möjligt att utvidga skyddet till en annan medlemsstats territorium utan att den

som är i behov av skydd behöver inleda ett nytt förfarande för att få skydd.

Med beaktande av detta syfte är det motiverat att genom genomförandelagen också tillåta ett enklare förfarande än det normala förfarandet i samband med besöksförbudsärenden, nämligen så att det inte ska vara nödvändigt att ordna muntlig förhandling om inte en part begär det (4 § 2 mom.). I fråga om muntlig förhandling föreslås dessutom att till skillnad från det nationella förfarandet ska ärendet få avgöras i båda parter frånvaro, förutsatt att de har kallats till domstolen vid äventyr att utevaro inte hindrar att ärendet avgörs (4 § 3 mom.).

I genomförandelagen föreslås också en bestämmelse om möjligheten att meddela tillfälligt besöksförbud (6 §). I enlighet med det som redogörs närmare längre fram ska lagen om besöksförbud också i övrigt tillämpas på besöksförbud som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder.

Artikel 10. Skäl för att vägra erkännande av en europeisk skyddsorder. I *punkt 1* ingår en förteckning över de skäl som ska vara uppfyllda för att myndigheten i den verkställande staten ska få vägra att erkänna en europeisk skyddsorder.

Enligt led a är det tillåtet att vägra, om den europeiska skyddsordern inte är fullständig eller inte har kompletterats inom tidsfristen enligt begäran. Enligt led b får myndigheten vägra att erkänna, om de kriterier för utfärdande av en europeisk skyddsorder som anges i artikel 5 inte är uppfyllda. Som ett skäl för att vägra erkännande nämns i led c att skyddsåtgärden avser en gärning som inte utgör ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning (s.k. dubbel straffbarhet saknas). Enligt led d är vägran tillåten, om skyddet härrör från verkställigheten av en påföljd eller åtgärd som omfattas av amnesti enligt den verkställande statens lagstiftning och rör en gärning eller ett beteende inom den verkställande statens behörighet. Som ett skäl för att vägra nämns i led e att den person som är orsak till fara åtnjuter immunitet enligt den verkställande statens lagstiftning som gör det omöjligt att meddela åtgärder på grundval av en europeisk skyddsorder. Bestämmelsen lämpar sig främst för situationer där en åtgärd skulle riktas mot en utländsk diploma-

tisk representant. Enligt led f får myndigheten vägra att erkänna, om åtalsrätten för det brott i vars sammanhang skyddsåtgärden har meddelats har preskriberats. Ett ytterligare villkor är att gärningen eller beteendet omfattas av den verkställande statens behörighet. Som ett skäl för att vägra nämns i led g att ett erkännande skulle strida mot ne bis in idem-principen. Enligt led h är vägran tillåten också när den person som är orsak till fara på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för den gärning i förhållande till vilken skyddsåtgärden har meddelats. Som sista skäl nämns i led i att skyddsåtgärden avser en gärning som helt eller till stor eller väsentlig del anses ha begåtts inom den verkställande statens territorium.

Enligt *punkt 2* ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten utan onödigt dröjsmål informera den utfärdande staten och den skyddade personen om sitt beslut att vägra att erkänna en europeisk skyddsorder. I förekommande fall ska den skyddade personen också informeras om möjligheten att begära en skyddsåtgärd i enlighet med den verkställande statens nationella lagstiftning samt om rättsmedel för överprövning av beslutet om vägran att erkänna.

De skäl för att vägra erkännande som förtecknas i artikeln kan anses vara tillräckligt detaljerade för att tillämpas direkt. Skälen motsvarar till stor del de skäl för icke-erkännande som nämns i tidigare antagna rambeslut om ömsesidigt erkännande. I regel har man inte heller för rambesluten tagit in några separata materiella bestämmelser i den nationella lagstiftningen i sådana fall då rambesluten har genomförts på motsvarande sätt som enligt den genomförandemetod som valts här.

Artikel 11. Tillämplig lagstiftning och behörighet i den verkställande staten. Artikeln innehåller bestämmelser om behörighet att verkställa en europeisk skyddsorder och påföra påföljder vid en överträdelse av skyddsordern. Enligt *punkt 1* är utgångspunkten att verkställigheten av en europeisk skyddsorder och även rättsmedel mot beslut med anledning av den bestäms enligt den verkställande statens lagstiftning.

Enligt *punkt 2* ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten ha behörighet

att påföra straffrättsliga påföljder vid en överträdelse av skyddsordern (led a) och även fatta andra beslut med anledning av överträdelsen (led b). Enligt led c ska det i den verkställande staten i förekommande fall kunna vidtas brådskande och tillfälliga åtgärder för att avbryta överträdelsen av skyddsordern, i avvaktan på ett följdbeslut från den utfärdande staten. Ledet anknyter till artikel 13, som beskrivs längre fram och gäller den utfärdande statens behörighet avseende den nationella skyddsåtgärd som den europeiska skyddsordern grundar sig på.

I en situation där det i den verkställande staten inte finns någon åtgärd som kan vidtas i ett liknande fall i den staten, ska den behöriga myndigheten enligt *punkt 3* rapportera till den utfärdande staten om överträdelser av den europeiska skyddsordern. Det handlar således om situationer där den verkställande staten inte kan vidta åtgärder med anledning av en överträdelse av den europeiska skyddsordern eftersom dess lagstiftning inte omfattar någon påföljd som skulle kunna påföras i ett liknande nationellt fall.

I Finland har brott mot besöksförbud och tillfälligt besöksförbud kriminaliserats genom 16 kap. 9 a § i strafflagen. Brottet kan medföra böter eller fängelse i högst ett år. Bestämmelsen lämpar sig också för en situation där en europeisk skyddsorder har modifierats som ett besöksförbud eller tillfälligt besöksförbud enligt lagstiftningen i Finland och förbudet har överträtts. För tydlighetens skull föreslås det i genomförandelagen en bestämmelse (12 § 1 mom.) som hänvisar till strafflagens straffbestämmelse.

Även i övrigt ska samma bestämmelser som i ett motsvarande nationellt besöksförbudsärendet tillämpas när ett besöksförbud verkställs och t.ex. ändras eller upphävs. Till skillnad från det som gäller i fråga om nationella fall ska dock även ett beslut av den utfärdande medlemsstaten om ändring eller upphävande av den europeiska skyddsordern, vilket beskrivs närmare i samband med artikel 13, kunna ligga till grund för ändring eller upphävande av besöksförbudet. I genomförandelagen föreslås för tydlighetens skull bestämmelser om dessa situationer (5 § 2 mom.).

Artikel 12. *Information i händelse av överträdelse.* Enligt artikeln är den behöriga myndigheten i den verkställande staten skyldig att informera myndigheten i den utfärdande staten om alla överträdelser av åtgärder som har vidtagits på grundval av den europeiska skyddsordern. Informationen ska lämnas på det standardformulär som ingår i bilaga II till direktivet.

I artikeln fastställs inte närmare när informationen ska lämnas. Med hänsyn till att det i Finland har föreskrivits straffrättsligt straff för brott mot ett besöksförbud eller ett tillfälligt besöksförbud och att bl.a. oskyldighetspresumtionen ska beaktas när straffet påförs, kan skyldigheten att lämna informationen anses inträda i det skede då brottet har fastställts genom ett lagakraftvunnet domstolsbeslut. Det här är också ett klart och tydligt tillvägagångssätt för lagtillämparen. Det föreslås en bestämmelse om saken i genomförandelagen (12 § 2 mom.).

Artikel 13. *Behörighet i den utfärdande staten.* Artikeln innehåller bestämmelser om behörigheten i den utfärdande staten. Utgångspunkten är att behörigheten ska kvarstå hos den utfärdande staten när det gäller att fatta beslut med avseende på förlängning, ändring och upphävande av den ursprungliga skyddsåtgärden och följaktligen också den europeiska skyddsorder som utfärdats på grundval av åtgärden (punkterna 1 och 2).

Punkt 1 led b samt punkterna 3 och 4 i artikeln gäller behörigheten i den utfärdande staten när skyddsåtgärden har meddelats som en alternativ påföljd som avses i rambeslut 2008/947/RIF eller som en övervakningsåtgärd som avses i rambeslut 2009/829/RIF. Bestämmelserna lämpar sig inte för besöksförbud som meddelats i Finland eftersom besöksförbud, så som framgår av det som redogjorts ovan, meddelas som en självständig åtgärd i Finland, inte som en straffrättslig påföljd eller som en alternativ övervakningsåtgärd till häktning.

Enligt punkt 5 ska myndigheten i den utfärdande staten utan dröjsmål informera myndigheten i den verkställande staten om alla beslut som fattas i enlighet med punkt 1 eller punkt 4. I punkt 6 åläggs dessutom skyldighet att avsluta åtgärderna i den verkställande staten, om den utfärdande staten

meddelar att den nationella skyddsåtgärd som ligger till grund för den europeiska skyddsordern har återkallats. Enligt punkt 7 är det också möjligt att myndigheten i den utfärdande staten ändrar den europeiska skyddsordern till följd av att den ursprungliga nationella skyddsåtgärden ändras. Då kan också den verkställande staten vid behov modifiera den åtgärd som meddelats i enlighet med artikel 9 eller vägra att verkställa den ändrade ordern, om den ändrade åtgärden inte motsvarar de förbud som avses i artikel 5 eller om den information som har sänts är ofullständig och inte har kompletterats inom den tidsfrist som har fastställts av den verkställande staten.

Utgångspunkten i bestämmelserna är således att den utfärdande medlemsstaten ska behålla behörigheten att bestämma om den nationella skyddsåtgärd som ligger till grund för den europeiska skyddsordern och när det gäller ändring av skyddsåtgärden också behålla behörigheten att ändra den europeiska skyddsordern vid behov. Den verkställande staten har i sin tur behörighet att besluta om verkställigheten av en skyddsåtgärd som den erkänt och anpassat till sitt nationella system och om följderna av överträdelser av skyddsåtgärden.

I situationer som avses i punkt 6 då skyddet ska avslutas i den verkställande staten med anledning av att den europeiska skyddsordern har upphävts finns det dock inga hinder för att personen alltså ska kunna få skydd i den verkställande staten, om det enligt lagstiftningen i den staten finns förutsättningar för detta. Detta framgår av skäl 23 i ingressen, vilket preciserar artikel 13. Enligt skälet får den behöriga myndigheten i den verkställande staten då självständigt och i enlighet med sin nationella lagstiftning anta en skyddsåtgärd i enlighet med sin nationella lagstiftning för att skydda den berörda personen. Det handlar då inte längre om en åtgärd som grundar sig på den europeiska skyddsordern. Exempelvis om ett besöksförbud som meddelats i Finland på grundval av en europeisk skyddsorder upphör att gälla på grund av att den utfärdande staten har upphävt eller återkallat den europeiska skyddsordern, ska den berörda personen ha rätt att i Finland begära skydd enligt lagen om besöksförbud. En

liknande situation kan också uppstå när Finland är den utfärdande medlemsstaten och det besöksförbud som den europeiska skyddsordern grundat sig på upphävs på begäran av den skyddade personen eller den som meddelats förbudet. Skyddet kan då inte längre fortsätta i den verkställande staten utifrån den skyddsorder som sänts från Finland, utan den person som behöver skydd ska anhålla om skydd enligt den gällande lagstiftningen i den verkställande staten.

Myndigheternas skyldighet att följa direktivets bestämmelser om behörighetsfördelning understryks av skäl 28 i ingressen, där det också åläggs skyldighet att beakta *ne bis in idem*-principen. I exempelvis en situation där det i den verkställande staten ska föreläggas påföljd vid överträdelse som gäller en skyddsåtgärd som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder och det i den utfärdande medlemsstaten ska föreläggas påföljd vid överträdelse av den nationella skyddsåtgärd som ligger till grund för den europeiska skyddsordern gäller det således att säkerställa att personen inte i två stater tilldöms straff för samma gärning i strid med *ne bis in idem*-principen.

I genomförandelagen föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om att ett besöksförbud som har meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder ska ändras, om skyddsordern ändrats så att ändringen har betydelse för det besöksförbud som meddelats tidigare (5 § 2 mom.). I lagen föreslås också en bestämmelse om skyldighet att upphäva ett besöksförbud i det fall att den europeiska skyddsordern upphävs eller återkallas innan besöksförbudet upphör (5 § 2 mom.).

Artikel 14. Skäl för avbrytande av åtgärder som vidtagits på grundval av en europeisk skyddsorder. Artikeln innehåller bestämmelser om de skäl som gäller för att den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska få avbryta de åtgärder som vidtagits på grundval av en europeisk skyddsorder.

I *punkt 1* ingår en förteckning över sådana situationer. Det är möjligt att avbryta åtgärderna när det finns tydliga indikationer på att den skyddade personen inte bor eller uppehåller sig inom den verkställande statens territorium eller helt säkert har lämnat territoriet (led a). Det ska dessutom vara möjligt att av-

bryta när, enligt nationell lagstiftning i den verkställande staten, de åtgärder som har meddelats för att verkställa den europeiska skyddsordern har pågått längst möjliga tid (led b) eller det är fråga om den situation som avses i artikel 13.7 led b (led c). Led b gäller det fall att den verkställande staten under vissa förutsättningar vägrar verkställa det förbud eller den restriktion som den utfärdande staten har ändrat. Enligt punkt 1 gäller vidare att det är möjligt att avbryta om en dom i enlighet med artikel 2 i rambeslut 2008/947/RIF eller ett beslut om övervakningsåtgärder i enlighet med artikel 4 i rambeslut 2009/829/RIF överförs till den verkställande staten efter det att den europeiska skyddsordern har erkänts (led d).

Enligt *punkt 2* ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten omedelbart informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och om möjligt den skyddade personen om det beslut som avses i artikeln.

I *punkt 3* ingår en bestämmelse som gäller en situation enligt punkt 1 led b, dvs. en situation där åtgärderna har avbrutits på grund av att åtgärderna har pågått längst möjliga tid. I en sådan situation gäller att innan åtgärder avbryts får den behöriga myndigheten i den verkställande staten uppmana den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att uppge om det skydd som tillhandahålls genom den europeiska skyddsordern fortfarande är nödvändigt med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska utan dröjsmål svara på en sådan uppmaning. En sådan situation som avses i artikeln är uppenbart sällsynt och förutsätter i praktiken att tingsrätten får kännedom om t.ex. att sökanden framfört att fortsatt skydd behövs i det fallet att den skyddsåtgärd som meddelats i den utfärdande staten har gällt längre än det besöksförbud som i Finland meddelats på grundval av den europeiska skyddsordern. Innan besöksförbudet upphör att gälla ska den utfärdande staten då kunna uppmanas att uppge om skyddet fortfarande behövs. Bestämmelsen förpliktar inte i och för sig tingsrätten att övervaka nödvändigheten av fortsatt skydd. Enligt 7 § 2 mom. i lagen om besöksförbud är det tillåtet att förnya besöksförbudet.

En bestämmelse om upphävande eller ändring av besöksförbud finns i 16 § i lagen om besöksförbud. Enligt den kan den person mot vilken förbudet avses gälla eller den person som förbudet avses skydda yrka att förbudet upphävs eller att förbudets innehåll ändras, om detta är motiverat på grund av att omständigheterna för dem som har del i saken har förändrats eller av något annat särskilt skäl. Bestämmelsen ska tillämpas också på besöksförbud som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder. Artikel 14 innebär att en åtgärd som vidtagits på grund av en skyddsorder kan avbrytas utan att någon som har del i saken har yrkat att åtgärden avbryts.

Av den hänvisning till lagen om besöksförbud som föreslås i 5 § 3 mom. i genomförandelagen följer bl.a. att de som har del i saken ska informeras om att det besöksförbud som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder har upphävts. Följaktligen ska både den skyddade personen och den person som är orsak till fara informeras om saken i enlighet med lagen om besöksförbud. Även om ordalydelsen i artikel 14.2 förutsätter att endast den skyddade personen informeras om beslutet att avbryta en åtgärd som vidtagits på grundval av en europeisk skyddsorder är det självklart att det genom nationell lagstiftning kan förutsättas att också den person som är orsak till fara informeras om saken.

Artikel 15. Prioritet för erkännande av en europeisk skyddsorder. Artikeln gäller företräde för förfarandet för erkännande av en europeisk skyddsorder. Enligt artikeln ska en skyddsorder erkännas med samma prioritet som skulle tillämpas i ett liknande nationellt fall. Det gäller då att beakta de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, bl.a. hur brådskande det är, vilket datum den skyddade personen förväntas anlända till den verkställande statens territorium och om möjligt hur stor fara den skyddade personen är utsatt för. Skäl 13 i ingressen kompletterar artikeln, och enligt det skälet bör varje begäran om utfärdande av en europeisk skyddsorder behandlas med vederbörlig skyndsamhet med beaktande av de specifika omständigheter som nämns i artikeln.

Artikeln förutsätter inte någon separat nationell reglering.

Artikel 16. Samråd mellan behöriga myndigheter. Artikeln innehåller en bestämmelse om möjlighet för de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten att samråda med varandra. Möjligheten att samråda syftar till att underlätta en smidig och effektiv tillämpning av direktivet.

Artikeln förutsätter inte någon separat nationell reglering.

Artikel 17. Språk. I artikeln ingår bestämmelser om de språk och översättningar som används. Enligt *punkt 1* ska en europeisk skyddsorder översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den verkställande staten av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten. Punkt 2 gäller översättning av det formulär som avses i artikel 12. På det formuläret ska den verkställande staten lämna information om överträdelser av en åtgärd eller av åtgärder. Enligt punkten ska formuläret översättas till det officiella språket eller något av de officiella språken i den utfärdande staten av den behöriga myndigheten i den verkställande staten. Enligt punkt 3 får varje medlemsstat, när direktivet antas eller vid en senare tidpunkt, i en förklaring som medlemsstaten ska deponera hos kommissionen ange att den godtar en översättning till ett eller flera andra av unionens officiella språk.

Artikeln förutsätter att det i genomförandelagen föreskrivs om vilka språkversioner av en europeisk skyddsorder som sänts till Finland som kan godtas. Det föreslås att en europeisk skyddsorder ska godtas om den har avfattats på finska, svenska eller engelska eller åtföljs av en översättning till något av dessa språk (10 § 1 mom.). Det föreslås dessutom en bestämmelse enligt vilken även en europeisk skyddsorder som avfattats på något annat språk får godtas, om det inte annars finns något hinder för att godta den. Tillvägagångssättet motsvarar de lösningar man gått in för i andra genomförandelagar som gäller instrument för straffrättsligt samarbete.

Av *punkt 2* följer att som utfärdande stat ska Finland ta emot sådana på dessa språk avfattade formulär för överträdelser av åtgärder som avses i artikel 12.

I genomförandelagen föreslås också en bestämmelse enligt vilken tingsrätten ska se till att en europeisk skyddsorder som utfärdats i

Finland översätts till ett språk som godtas av den verkställande staten (10 § 2 mom.).

Artikel 18. Kostnader. Artikeln gäller kostnader som uppstår vid tillämpning av direktivet. Enligt artikeln ska den verkställande staten i enlighet med sin nationella lagstiftning stå för sådana kostnader. Den utfärdande staten ska däremot stå för de kostnader som uteslutande uppstår på den utfärdande statens territorium. Artikeln fastslår således hur kostnadsansvaret fördelas mellan den verkställande staten och den utfärdande staten.

Även skäl 29 i ingressen gäller kostnaderna för förfarandet. Enligt skälet bör den skyddade personen inte vara tvungen att bära sådana kostnader i samband med erkännandet av den europeiska skyddsordern som är oproportionerliga i jämförelse med ett liknande nationellt fall. Formuleringarna i skälet ger fingervisningar om att kostnadsansvaret för dem som har del i saken bör bestämmas på samma sätt som i motsvarande nationella fall. Det föreslås att kostnadsansvaret, i enlighet med det som beskrivs ovan, ska fördelas på samma sätt som i besöksförbudsärenden.

Enligt 14 § i lagen om besöksförbud svarar de som har del i ett ärende som gäller besöksförbud själva för sina kostnader i ärendet. Om vägande skäl föreligger kan den som har del i saken emellertid av domstolen åläggas att helt eller delvis betala motpartens skäliga rättegångskostnader. I 11 § i genomförandelagen föreskrivs enligt förslaget att dessa bestämmelser gäller även i fråga om behandlingen av ett ärende som gäller erkännande och utfärdande av en europeisk skyddsorder.

Även lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) berör besöksförbudsärenden. Enligt 6 § 1 mom. 22 punkten i den lagen uppbärs handläggningsavgifter inte i ärenden enligt lagen om besöksförbud. Det är motiverat att bestämmelsen omfattar även domstolsbeslut som gäller erkännande och utfärdande av europeiska skyddsordrar. I denna proposition ingår ett förslag till ändring av 22 punkten.

Bestämmelserna i rättshjälpslagen (257/2002) lämpar sig i fråga om rätt för den som har del i saken att få rättshjälp i ärenden

som rör en europeisk skyddsorder. I 1 § i den lagen sägs att den som behöver sakkunnig hjälp i en rättslig angelägenhet och som på grund av sin ekonomiska ställning inte själv kan betala utgifterna för att sköta saken beviljas rättshjälp med statlig finansiering.

Artikel 19. Förhållande till andra avtal och överenskommelser. Artikeln innehåller bestämmelser om direktivets förhållande till andra avtal och överenskommelser. Huvudregeln är i enlighet med *punkt 1* att medlemsstaterna får fortsätta tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är i kraft. Det förutsätts då att avtalen eller överenskommelserna gör det möjligt att fördjupa eller vidga direktivets målsättningar och bidrar till att förenkla eller underlätta förfarandena för att vidta skyddsåtgärder. I enlighet med *punkt 3* ska medlemsstaterna senast den 11 april 2012 ha underrättat kommissionen om gällande avtal och överenskommelser som de önskar fortsätta att tillämpa.

Finland har inte ingått några sådana bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som avses i punkt 1, och följaktligen har Finland inte heller underrättat kommissionen enligt punkt 3.

Artikelns tillåter också att medlemsstaterna ingår bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser efter direktivets ikraftträdande (*punkt 2*). Förutsättningarna motsvarar förutsättningarna enligt punkt 1. Enligt punkt 3 ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om alla dessa nya avtal eller överenskommelser inom tre månader från undertecknandet av dem.

Artikel 20. Förhållande till andra instrument. Artikelns gäller direktivets förhållande till vissa förordningar, konventioner och rambeslut. I artikeln nämns förordningarna (EG) nr 44/2001 och nr 2201/2003. Den första är rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, och den andra är rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar. I artikeln nämns dessutom 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åt-

gärder till skydd för barn (FördrS 9/2011) och 1980 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (FördrS 57/1994). Enligt *punkt 1* ska direktivet inte påverka tillämpningen av dessa förordningar eller konventioner. Enligt *punkt 2* ska direktivet inte heller påverka tillämpningen av rambeslut 2008/947/RIF eller rambeslut 2009/829/RIF. Samarbete baserat på dessa instrument bestäms följaktligen utifrån respektive instrument och deras genomförandelagar.

Artikeln förutsätter inte någon separat nationell reglering.

Artiklarna 21—25. Slutbestämmelser. Slutbestämmelserna gäller genomförande av direktivet, uppgiftsinsamling, översyn, ikraftträdande och medlemsstaterna som adressater. Enligt artikel 21 löper tidsfristen för genomförandet av direktivet ut den 11 januari 2015. Medlemsstaterna ska genast underrätta kommissionen om genomförandet, och de ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar. Bestämmelserna ska innehålla en hänvisning till direktivet eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs.

Artikel 22, som gäller uppgiftsinsamling, ålägger medlemsstaterna att förse kommissionen med uppgifter om förfarandet. Kommissionen ska förse med uppgifter åtminstone vad gäller det antal europeiska skyddsordrar som begärts, utfärdats och/eller erkänts. Enligt artikel 23 ska kommissionen senast den 11 januari 2016 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av direktivet. Rapporten ska vid behov kunna åtföljas av lagstiftningsförslag.

Enligt artikel 24 träder direktivet i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, och enligt artikel 25 riktar direktivet sig till medlemsstaterna.

Artiklarna 21—25 förutsätter inte någon separat nationell reglering.

2 Lagförslag

2.1 Lag om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till

området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Genomförande av direktivet. Paragrafen innehåller en bestämmelse enligt vilken de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i direktivet ska iakttas som lag, om inte något annat följer av genomförandelagen. Motsvarande formulering har använts i genomförandelagarna för vissa sådana rambeslut inom området för straffrättsligt samarbete som antagits före ikraftträdandet av Lisabonfördraget och i genomförandelagarna för de direktiv som nämns i allmänna motiveringen.

Genomförandemetoden innebär att i de fall där det i genomförandelagen inte finns någon bestämmelse som preciserar direktivet ska direktivets bestämmelser tillämpas direkt. Eftersom genomförandelagen innehåller några materiella bestämmelser som preciserar direktivet, konstateras det i paragrafen att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i direktivet ska iakttas som lag, om inte något annat följer av genomförandelagen. Grundlagsutskottet föreslog att denna formulering skulle användas i genomförandelagen för det s.k. bötesrambeslutet som genomfördes på liknande sätt (GrUU 50/2006 rd). Den valda genomförandemetoden motiveras närmare i allmänna motiveringen och i avsnittet om lagstiftningsordning.

Följande bestämmelser i direktivet hör till området för lagstiftningen: artikel 1 (mål), artikel 2 (definitioner), artikel 4 (användande av en centralmyndighet), artikel 5 (behov av en befintlig skyddsåtgärd enligt nationell lagstiftning), artikel 6 (utfärdande av en europeisk skyddsorder), artikel 7 (den europeiska skyddsorderns form och innehåll), artikel 8 (förfarande för översändande), artikel 9 (åtgärder i den verkställande staten), artikel 10 (skäl för att vägra erkännande av en europeisk skyddsorder), artikel 11 (tillämplig lagstiftning och behörighet i den verkställande staten), artikel 12 (information i händelse av överträdelse), artikel 13 (behörighet i den utfärdande staten), artikel 14 (skäl för avbry-

tande av åtgärder som vidtagits på grundval av en europeisk skyddsorder), artikel 15 (prioritet för erkännande av en europeisk skyddsorder), artikel 17 (språk), artikel 18 (kostnader), artikel 19 (förhållande till andra avtal och överenskommelser) och artikel 20 (förhållande till andra instrument).

2 §. Tillämpningsområde. Paragrafen innehåller en bestämmelse om att en europeisk skyddsorder som sänts till Finland från en annan medlemsstat ska erkännas på det sätt som föreskrivs i genomförandelagen och i direktivet och att en i Finland utfärdad europeisk skyddsorder likaså ska sändas till en annan medlemsstat för att erkännas. Så som framgår av det föregående är det meningen att direktivet och genomförandelagen ska tillämpas parallellt.

3 §. Behöriga myndigheter. I paragrafen anges de myndigheter i Finland som ska vara behöriga att erkänna och utfärda en europeisk skyddsorder.

Enligt *1 mom.* ska Helsingfors tingsrätt behandla ärenden som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder.

Behörig myndighet att utfärda en europeisk skyddsorder ska enligt *2 mom.* vara den tingsrätt som i ärendet i fråga har meddelat eller är behörig att meddela besöksförbud.

Enligt *3 mom.* ska också den fullföljdsdomstol som behandlar besöksförbudsärendet eller den europeiska skyddsordern ha behörighet att utfärda en europeisk skyddsorder.

2 kap. **Erkännande av en europeisk skyddsorder**

4 §. Hur ärenden blir anhängiga och behandlas. Paragrafen innehåller bestämmelser om hur ärenden som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder blir anhängiga och hur sådana ärenden behandlas.

Den föreslagna paragrafen inrymmer två avvikelser från det som gäller för behandlingen av nationella besöksförbudsärenden. Den första avvikelsen ingår i *1 mom.*, enligt vilket ett ärende som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder ska bli anhängigt vid tingsrätten direkt på grundval av den skyddsorder som den utfärdande medlemsstaten sänt till tingsrätten. Till skillnad från det som

föreskrivs i 5 § i lagen om besöksförbud ska det för att ärendet ska bli anhängigt således inte krävas begäran av sökanden eller av en finländsk åklagar-, polis- eller socialmyndighet, om än begäran av den skyddade personen har krävts i den utfärdande staten.

Den andra avvikelsen gäller parternas närvaro. Enligt *2 mom.* ska ett ärende kunna avgöras i skriftligt förfarande utan att huvudförhandling hålls, om båda parterna har meddelat att de samtycker till det. Samtycket ska ges skriftligt. Om någondera av dem inte samtycker till skriftligt förfarande, ska muntlig förhandling ordnas. Vid det skriftliga förfarandet iakttas enligt förslaget i tillämpliga delar vad som i 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om avgörande av mål utan huvudförhandling.

I *3 mom.* föreslås det dessutom att i muntligt sammanträde ska ett ärende kunna prövas och avgöras trots att en part uteblir. En förutsättning är att partens närvaro inte behövs för avgörande av ärendet och att parten har kallats till domstolen vid äventyr att ärendet kan avgöras även om han eller hon är frånvarande. Så som redogjorts i artikelmotiveringen kan ett nationellt ärende som gäller besöksförbud avgöras trots att den som ansökan om besöksförbud riktas mot inte infinner sig hos domstolen. I nationella fall är följden av att sökanden uteblir däremot att ärendet avskrivs. Det föreslagna tillvägagångssättet tillåter således att ärendet avgörs i huvudförhandling trots att sökanden uteblir.

Motiveringen till tillvägagångssättet är att när ett ärende som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder behandlas i domstolen är det inte lika viktigt att höra parterna som när ett nationellt ärende som gäller besöksförbud behandlas. Det beror på att domstolen grundar sitt avgörande på de omständigheter som förts fram i den europeiska skyddsorder som utfärdats i en annan medlemsstat. Dessutom har parterna redan hörts i den utfärdande medlemsstaten. Beträffande erkännande av en europeisk skyddsorder ska domstolen också ha en mer begränsad prövningsrätt än i fråga om meddelande av besöksförbud i ett nationellt fall. Besöksförbud ska meddelas till följd av en europeisk skyddsorder, om inget av de skäl för att vägra erkännande som förtecknas i direktivet lämpar sig för fallet.

En ytterligare motivering till det valda tillvägagångssättet har varit att ett krav på sökandens närvaro skulle vara problematiskt i sådana fall då sökanden befinner sig i en annan stat när ett ärende som gäller erkännande behandlas.

Enligt 4 mom. ska ärendet i övrigt behandlas i enlighet med förfarandet enligt lagen om besöksförbud.

5 §. Besöksförbud som meddelas på grundval av en europeisk skyddsorder. I paragrafen ingår bestämmelser om besöksförbud som meddelas på grundval av en europeisk skyddsorder.

Efter att ha erkänt en europeisk skyddsorder ska tingsrätten enligt 1 mom. meddela den mot vilken den europeiska skyddsordern har utfärdats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud.

I enlighet med det som redogjorts i artikelmotiveringen gäller enligt artikel 9 att den europeiska skyddsordern ska erkännas, om inget av de skäl för att vägra erkännande som förtecknas i artikel 10 lämpar sig i det aktuella fallet. Enligt artikel 9.2 ska förbudet i största möjliga mån överensstämja med den skyddsåtgärd som har meddelats, dvs. antecknats i formuläret, i den utfärdande staten. Utifrån skyddsordern ska tingsrätten bedöma vilket av de förbud som avses i 3 § i lagen om besöksförbud som till sitt innehåll bäst motsvarar den åtgärd som framgår av den europeiska skyddsordern och vid behov modifiera ordern i överensstämmelse med åtgärden enligt lagen om besöksförbud. När beslutet fattas gäller det också att beakta den bestämmelse i artikel 9 enligt vilken den åtgärd som meddelas i den verkställande staten ska vara sådan att den skulle kunna tillämpas i ett liknande fall enligt dess nationella lagstiftning för att säkerställa skydd av den skyddade personen.

I ett ärende som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder meddelar tingsrätten ett avgörande i två delar, där den första delen gäller erkännande enligt artiklarna 9 och 10 av den skyddsorder som sänts av en annan medlemsstat. Dessutom ska tingsrätten meddela besöksförbud enligt lagen om besöksförbud. Behandlingen av ett ärende som gäller erkännande bildar dock en enda helhet, och det är meningen att ett förfarande i ett

steg ska tillämpas. Exempelvis delgivning ska således inbegripa uppgifter om både erkännande och meddelande av besöksförbud.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs också om innehållet i ett avgörande som gäller besöksförbud som meddelas på grundval av en europeisk skyddsorder. I avgörandet ska ingå ett omnämnande av den europeiska skyddsordern samt i de uppgifter som avses i 8 § i lagen om besöksförbud, med undantag av uppgifter om sökanden. Uppgifter om sökanden behövs inte eftersom den europeiska skyddsordern blir anhängig vid tingsrätten när den har sänts till tingsrätten från en annan medlemsstat, dvs. för att skyddsordern ska bli anhängig förutsätts det inte någon ansökan av den som behöver skydd eller av en myndighet som nämns i 5 § 1 mom. i lagen om besöksförbud.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om ändring av besöksförbudet i det fall att den europeiska skyddsordern ändras. I en sådan situation ska den verkställande staten i enlighet med artikel 13.7 vid behov modifiera de åtgärder som vidtagits på grundval av den europeiska skyddsordern eller kunna vägra att verkställa den ändrade skyddsordern. I Finland gäller det då således att ändra det besöksförbud som meddelats på grundval av den ursprungliga skyddsordern. Detta blir dock aktuellt bara om skyddsordern har ändrats så att det besöksförbud som meddelats tidigare inte längre kan anses stå i överensstämmelse med den ändrade skyddsordern. Om det bara handlar om en obetydlig ändring utan relevans med tanke på det besöksförbud som meddelats, ska skyddet fortsätta i enlighet med det ursprungliga beslutet om erkännande och det besöksförbud som meddelats till följd av beslutet.

I 2 mom. föreskrivs också att om en europeisk skyddsorder upphävs eller återkallas innan ett besöksförbud upphör, ska också det besöksförbud som meddelats på grundval av skyddsordern upphävas. Bestämmelsen hänförs sig till artikel 13, som beskrivs ovan. Det finns dock inga hinder för att efter detta meddela ett nationellt besöksförbud i Finland, om de förutsättningar för att meddela besöksförbud som anges i lag finns. För meddelande av besöksförbud krävs det då en

ansökan på samma sätt som i övriga nationella fall.

Om ett besöksförbud ändras eller upphävs med stöd av 2 mom., ska vid behandlingen iaktas vad som i 4 § 2—4 mom. föreskrivs om behandlingen av ett ärende som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder. När ett besöksförbud ändras eller upphävs med stöd av 2 mom. handlar det om ett i den föreslagna 3 § avsett ärende som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder, vilket ska behandlas av Helsingfors tingsrätt.

På ett besöksförbud som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder ska enligt 3 mom. i övrigt tillämpas vad som föreskrivs om besöksförbud. Om en situation som avses i 2 mom. inte föreligger ska således lagen om besöksförbud tillämpas i fråga om besöksförbudets giltighet, meddelanden om och registrering av förbudet samt ändring och upphävande av det. Det här innebär bl.a. att ett ärende som gäller ändring eller upphävande av besöksförbudet ska behandlas av den domstol som avses i 16 § i lagen om besöksförbud. Av hänvisningsbestämmelsen följer också att förbudet kan förnyas på begäran med iakttagande av 7 § i lagen om besöksförbud. Förnyelse kan bli aktuell också i en situation där den utfärdande medlemsstaten förnyar den europeiska skyddsordern.

6 §. Tillfälligt besöksförbud. I paragrafen föreskrivs det om möjligheten att meddela tillfälligt besöksförbud på grundval av en europeisk skyddsorder som sänts till Finland. Beträffande förutsättningarna för att meddela ett tillfälligt besöksförbud hänvisas det till 11 § i lagen om besöksförbud. Det föreslagna förfarandet avviker dock från förfarandet enligt lagen om besöksförbud. Enligt den föreslagna paragrafen förutsätts det nämligen att beslut om tillfälligt besöksförbud ska fattas av den domstol som enligt 3 § 1 mom. i lagförslaget ska erkänna den europeiska skyddsordern. En anhållningsberättigad tjänsteman ska således inte ha behörighet att meddela tillfälligt besöksförbud på grundval av en europeisk skyddsorder.

Tillfälligt besöksförbud kan i praktiken behövas t.ex. i en situation där det uppenbara behovet av skydd utifrån de omständigheter som uppgetts i den europeiska skyddsordern eller förts fram av den skyddade personen

kräver att förbudet meddelas omedelbart och den person som är orsak till fara inte har kunnat nås.

3 kap. **Utfärdande av en europeisk skyddsorder**

7 §. Förutsättningar. I paragrafen föreskrivs det om utfärdande av en europeisk skyddsorder. En förutsättning för utfärdande av en europeisk skyddsorder är att besöksförbud har meddelats med anledning av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende. Förutsättningen ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende baserar sig på artikel 1 i direktivet där direktivets syfte anges med utgångspunkt i att skyddsåtgärden ska anknyta till ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende.

Avgränsningen förutsätter inte att besöksförbudet ska behandlas i samband med behandlingen av ett brottmål eller att förundersökning eller rättegång som gäller brottet har inletts eller att brottmålet har avgjorts i domstol. För utfärdande av en europeisk skyddsorder räcker det med att det vid behandlingen av skyddsordern eller besöksförbudsärendet före det har framförts ett påstående om att ett brott har begåtts och att detta åtminstone delvis har påverkat bedömningen av hotet om brottsligt beteende och det besöksförbud som meddelats till följd av det.

8 §. Förfarande. I paragrafen föreskrivs det om förfarandet när en europeisk skyddsorder utfärdas.

Enligt 1 mom. ska en europeisk skyddsorder få utfärdas i samband med att besöksförbud meddelas eller efter att besöksförbud har meddelats. Vid behandlingen av ett ärende som gäller utfärdande av en skyddsorder iaktas enligt förslaget vad som i 4 § 2—4 mom. föreskrivs om behandlingen av ett ärende som gäller erkännande av en skyddsorder. Det här innebär att ärendet ska kunna avgöras också i skriftligt förfarande, om parterna har samtyckt till det, eller i muntlig förhandling utan närvarokrav för parterna.

Om besöksförbud ännu inte har meddelats, bör strävan vara att skyddsordern utfärdas i samband med att besöksförbud meddelas så att behandlingen av ärendet bildar en helhet i form av ett förfarande i ett steg. Exempelvis

delgivning ska således inbegripa uppgifter om både utfärdande av skyddsordern och meddelande av besöksförbud. För utfärdande av skyddsordern ska det inte krävas att avgörandet om besöksförbud har vunnit laga kraft.

I enlighet med det som redogjorts i artikelmotiveringen förutsätter artikel 6.2 i direktivet att en europeisk skyddsorder utfärdas på begäran av den person som behöver skydd. En sådan begäran framställs vanligen hos den tingsrätt som behandlar besöksförbudsärendet. Ingenting hindrar att begäran i de situationer som avses i 5 § 1 mom. i lagen om besöksförbud framställs hos en åklagar-, polis- eller socialmyndighet. Begäran till den myndighet som behandlar besöksförbudsärendet får formuleras fritt, och det behövs ingen bestämmelse om detta i genomförandelagen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om avgörandet i ärendet och om innehållet i avgörandet. Så som redogjorts i artikelmotiveringen gäller att i enlighet med artikel 7 ska i fråga om utfärdande av en europeisk skyddsorder ett specificerat formulär enligt den standardmodell som ingår som bilaga I till direktivet ifyllas. I denna proposition har det dock ansetts vara motiverat att förutsätta att det dessutom meddelas ett separat avgörande om utfärdandet av den europeiska skyddsordern. I avgörandet ska nedtecknas uppgifter om den domstol som har utfärdat skyddsordern och datum för avgörandet samt en hänvisning till det besöksförbud som föregått skyddsordern.

För att tolkningsproblem i den verkställande staten ska kunna undvikas är det vid utfärdande av en europeisk skyddsorder speciellt viktigt att innehållet i besöksförbudet framgår tydligt av domstolens avgörande. I regeringens proposition 41/1998 rd med förslag till lag om besöksförbud och vissa lagar som har samband med den konstateras i detaljmotiveringen till 3 § i lagen om besöksförbud att i den dom där besöksförbud meddelas ska göras de av förhållandena i det enskilda fallet föranledda och i gällande 4 mom. i 3 § nämnda samt andra motiverade begränsningar. Enligt 4 mom. gäller besöksförbudet inte kontakter för vilka det finns en saklig grund och som är uppenbart nödvän-

diga. I regeringens proposition 41/1998 rd konstateras att i mån av möjlighet ska det redan i beslutet om besöksförbud bestämmas om sådana nödvändiga kontakter som man i det skedet vet att kommer att bli aktuella. I synnerhet när det gäller umgängesrätt med barn är det viktigt att innehållet i den eventuella umgängesrätten antecknas så noggrant som möjligt i den europeiska skyddsordern.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken den skyddade personen och den som ordern har utfärdats mot, i enlighet med 9 § 1 och 2 mom. i lagen om besöksförbud ska underrättas om avgörandet om utfärdande av en europeisk skyddsorder. I de situationer där den europeiska skyddsordern har utfärdats i samband med meddelandet av besöksförbud ska underrättelsen göras i samband med underrättelsen om besöksförbudet. Om den europeiska skyddsordern utfärdas senare, ska det underrättas separat om den.

Utfärdandet av den europeiska skyddsordern behöver dock inte meddelas till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud, dvs. till informationssystemet för polisärenden. Det har ansetts att detta inte är nödvändigt eftersom skyddsordern inte ska verkställas i Finland. Det har ansetts vara tillräckligt att det besöksförbud som föregår skyddsordern registreras i informationssystemet för polisärenden. Av samma orsak ska inte heller Rättsregistercentralen behöva underrättas, vilken likaså är registeransvarig för ett register som betjänar verkställigheten. Enligt 9 § 3 mom. i lagen om besöksförbud föreskrivs det vid behov genom förordning av justitieministeriet om antecknande av besöksförbud i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Besöksförbud registreras dock inte i informationssystemet, eftersom de inte nämns i 3 § i justitieministeriets förordning om antecknande av uppgifter i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (1024/2010).

Det har inte ansetts vara nödvändigt att föreslå att uppgifter om europeiska skyddsordrar ska införas i registret i fråga. Möjligheten att registrera uppgifterna på riksnivå bör omprövas, om den ovannämnda förordningen i ett senare skede ändras så att det förutsätts att också besöksförbud antecknas i justitieför-

valtningens riksomfattande informationssystem. Riksomfattande registrering av domstolsavgöranden som gäller europeiska skyddsordrar skulle kunna underlätta insamlingen av de uppföljningsuppgifter som avses i artikel 22 i direktivet. Riksomfattande registrering av uppgifterna är dock inte nödvändigt för detta ändamål, eftersom de uppgifter som avses i artikeln kan fås även ur diarie- och ärendehanteringssystemet för brottmål (Sakari), utifrån vilket även de besöksförbud som domstolarna meddelat statistikförs för närvarande.

4 kap. Särskilda bestämmelser

9 §. Ändringssökande. I paragrafen föreskrivs det om sökande av ändring i tingsrättens beslut som gäller erkännande eller utfärdande av en europeisk skyddsorder. Tingsrättens beslut ska få överklagas genom besvär hos hovrätten. En europeisk skyddsorder bör inte anses vara ett sådant ärende som tydligt kan klassificeras som ett tviste- eller brottmål och för vilket det skulle krävas tillstånd till fortsatt handläggning enligt 25 a kap. i rättegångsbalken.

Det föreslås också en bestämmelse om att tingsrättens avgörande ska iakttas även om det överklagas, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat. Med anledning av ärendets natur är det motiverat att sökande av ändring i princip inte ska ha någon suspensiv verkan på verkställigheten av skyddsordern.

10 §. Språk och översättningar. Enligt 1 mom. ska en europeisk skyddsorder som har sänts till Finland godtas om den har avfattats på finska, svenska eller engelska eller åtföljs av en översättning till något av dessa språk. Även en skyddsorder på något annat språk ska få godtas, om det inte annars finns hinder mot att godta den.

Bestämmelsen motsvarar den linje som följts i genomförandelagarna för andra lagstiftningsinstrument som gäller det straffrättsliga samarbetet inom Europeiska unionen. Bestämmelsen påverkar inte handläggningsspråket eller en parts rätt till tolkning, utan dessa bestäms enligt 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål. Bestämmelserna i det kapitlet iakttas också när ärenden som gäller besöksförbud behandlas.

Enligt 2 mom. ska det vara tingsrättens sak att se till att en europeisk skyddsorder översätts till ett språk som godtas av den verkställande staten. De språk som medlemsstaterna godtar kan kontrolleras i de förklaringar som medlemsstaterna deponerat hos kommissionen och från vilka det sänds information till alla medlemsstater.

11 §. Kostnader. På kostnaderna för behandling av ärenden som gäller erkännande och utfärdande av en europeisk skyddsorder ska enligt den föreslagna paragrafen tillämpas vad som i 14 § i lagen om besöksförbud föreskrivs om kostnaderna för behandling av ärenden som gäller besöksförbud. Kostnadsansvaret bestäms således på samma sätt som i besöksförbudsärenden, dvs. i regel så att de som har del i saken själva ska stå för kostnaderna för behandlingen av ärendet.

12 §. Hänvisning till strafflagen och anmälningsplikt. I 1 mom. föreslås en hänvisning till den straffbestämmelse om brott mot besöksförbud som finns i 16 kap. 9 a § i strafflagen. Det kan anses att den gällande lydelsen i den paragrafen täcker även de besöksförbud och de tillfälliga besöksförbud som meddelas med stöd av de föreslagna 5 och 6 §.

Om det konstateras att någon har brutit mot ett besöksförbud eller tillfälligt besöksförbud, ska enligt 2 mom. den utfärdande staten informeras om domstolens avgörande i enlighet med artikel 12 i direktivet. En förutsättning för skyldigheten att informera är att domen har vunnit laga kraft. Enligt artikel 12 i direktivet ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten vara skyldig att informera om överträdelser. Den domstol som meddelat det lagkraftvunna avgörandet i fråga om brott mot förbudet ska således se till att den utfärdande medlemsstaten informeras i enlighet med paragrafen.

13 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Avsikten är att lagen ska träda i kraft den 11 januari 2015, som är det datum då medlemsstaterna enligt artikel 21 senast ska ha genomfört de åtgärder som är nödvändiga för att följa direktivet. I 2 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om att lagen ska tillämpas i förhållande till de medlemsstater som har genomfört direktivet.

Enligt vedertagen praxis inom internationellt samarbete vid rättslig hjälp i brottmål ska lagen tillämpas på sådana ärenden som gäller erkännande eller utfärdande av en europeisk skyddsorder vilka blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Huruvida besöksförbudet i bakgrunden till skyddsordern har meddelats före eller efter lagens ikraftträdande har ingen betydelse för hur tillämpningstidpunkten bestäms.

2.2 Lag om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

1 §. Tillämpningsområde. Paragrafen innehåller en bestämmelse som gäller lagens tillämpningsområde. Lagbestämmelserna ska tillämpas när förordningen blir tillämplig.

När förordningen tillämpas är det viktigt att i Finland veta när ett besöksförbud som meddelats i Finland omfattas av förordningens tillämpningsområde och när ett sådant förbud omfattas av direktivets tillämpningsområde. I 7 § i den föreslagna lagen om genomförande av direktivet finns en preciserande bestämmelse som innebär att ett besöksförbud som meddelats i Finland omfattas av direktivets tillämpningsområde när det är fråga om ett besöksförbud som har meddelats med anledning av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende. Utgångspunkten kan anses vara att när det inte är fråga om besöksförbud av detta slag, ska ett besöksförbud som har meddelats i Finland omfattas av förordningens tillämpningsområde.

2 §. Behöriga domstolar. I paragrafen föreslås bestämmelser om de behöriga domstolarna.

Enligt 1 mom. ska Helsingfors tingsrätt vara behörig att i enlighet med artikel 4 i förordningen erkänna och verkställa en skyddsåtgärd som omfattas av förordningens tillämpningsområde och som en annan medlemsstat meddelat. Helsingfors tingsrätt ska också vara behörig att justera skyddsåtgärderna i enlighet med artikel 11, att besluta om vägran av erkännande och verkställighet i enlighet med artikel 13 samt att skjuta upp eller upphäva erkännandet eller verkställigheten i enlighet med artikel 14.2.

Beslut av Helsingfors tingsrätt ska få överklagas till den del det är fråga om justeringar av skyddsåtgärderna och beslut om vägran av erkännande och vägran av verkställighet. Ändring ska få sökas med stöd av 25 kap. 1 § i rättegångsbalken.

Enligt 2 mom. ska en allmän domstol vara behörig att utfärda ett intyg enligt artiklarna 5 och 14 över besöksförbud som har meddelats i Finland och omfattas av förordningens tillämpningsområde. Intyget ska utfärdas av den domstol som meddelat besöksförbud. Om besöksförbudet har meddelats av den instans som prövar överklagandet ska intyget således utfärdas av fullföljdsdomstolen i fråga.

Också i de fall där intyget utfärdas först i ett senare skede efter det att besöksförbudet har meddelats och den behöriga domstolen enligt 4 § 2 mom. i lagen om besöksförbud har ändrats, ska intyget utfärdas av den domstol som meddelat besöksförbudet.

I fråga om artikel 5 gäller att domstolen ska utfärda intyget i enlighet med villkoren i förordningen när domstolen har meddelat besöksförbudet och den skyddade personen begär att få intyget. Enligt förordningen förutsätts inte att avgörandet om besöksförbud har vunnit laga kraft när intyget utfärdas. Enligt artikel 4.3 i förordningen ska intygets rättsverkningar inte gå utöver vad som följer av skyddsåtgärdens verkställbarhet. I Finland innebär detta ett sådant domstolsbeslut som med stöd av 9 § 3 mom. i lagen om besöksförbud kan anmälas till det register som avses i 15 § i den lagen. Enligt 7 § 1 mom. i lagen om besöksförbud träder förbudet i kraft när tingsrätten träffar avgörande om meddelande av besöksförbud. Avgörandet ska iaktas trots att ändring har sökts, om inte en högre domstol som behandlar ärendet bestämmer något annat.

Till skillnad från direktivet innehåller förordningen inte några bestämmelser om att domstolen ska underrätta den skyddade personen om möjligheten att få en annan medlemsstats erkännande av besöksförbudet. I fråga om beslut som omfattas av förordningens tillämpningsområde ska domstolen dock kunna informera om möjligheten att ansöka om ett intyg enligt artikel 5.

Om den instans som prövar överklagandet ändrar ett sådant beslut om besöksförbud som meddelats av en lägre domstol och över vilket det redan utfärdats ett intyg, ska ett nytt intyg utfärdas med stöd av artikel 14.1 i förordningen. Ett intyg som avses i artikel 14.1 utfärdas på begäran av den skyddade personen eller den person som orsakar fara.

3 §. Förfarande som tillämpas. Paragrafen innehåller bestämmelser om domstolsförfarandet och kompletterar artiklarna 11 och 13 i förordningen.

I artikel 11 finns bestämmelser om justering av skyddsåtgärden och i artikel 13 finns bestämmelser om vägran av erkännande eller verkställighet. Enligt artikel 11 ska förfarandet regleras av den anmodade medlemsstatens lagstiftning. I fråga om artikel 13 har det ansetts att det krävs kompletterande lagstiftning om det nationella förfarandet. Så som konstaterats i allmänna motiveringen föreslås det att samma domstolsförfarande ska iakttas i fråga om artiklarna 11 och 13.

När det gäller artiklarna 11 och 13 ska ärendet behandlas av Helsingfors tingsrätt i första instans. Tingsrätten ska justera skyddsåtgärden till den del artikel 11.1 i förordningen kräver det. Justeringen ska göras före verkställighet enligt artikel 4 och före anmälan till registret enligt 4 § i den föreslagna lagen.

Enligt artikel 13 kan endast den person som är orsak till fara göra en ansökan om vägran av erkännande eller verkställighet. Den person som är orsak till fara underrättas enligt artikel 8 om det intyg som den behöriga myndigheten i ursprungsmedlemsstaten utfärdat och underrättas om den justering av skyddsåtgärden som den anmodade medlemsstaten eventuellt gör med stöd av artikel 11, men han eller hon underrättas inte om att den skyddade personen har åberopat skyddsåtgärden i en annan medlemsstat. I en situation där skyddsåtgärden inte behöver justeras vet inte den person är orsak till fara nödvändigtvis i vilken medlemsstat skyddsåtgärden har åberopats. Det här innebär i praktiken att ett ärende som gäller vägran kan inledas efter det att erkännande och verkställighet har ägt rum.

Enligt 1 mom. ska ärenden som avses i artiklarna 11 och 13 avgöras på det sätt som fö-

reskrivs i den föreslagna paragrafen i skriftligt förfarande utan att huvudförhandling hålls.

Enligt 2 mom. ska tingsrätten begära att den skyddade personen och den person som är orsak till fara ger in en skriftlig utsaga i ärendet, om det inte är uppenbart onödigt. Den som har del i saken ska samtidigt underrättas om ansökan eller begäran, om inte denne är sökanden eller den som framställt begäran. Den som har del i saken ska dessutom underrättas om under vilka förutsättningar ärendet kan avgöras.

Enligt momentet är huvudregeln att de som har del i saken ska höras skriftligen. Ärenden ska bara i undantagsfall kunna avgöras utan att de som har del i saken hörs.

Om tingsrätten anser att det är nödvändigt ska den enligt 3 mom. kunna ge den som har del i saken tillfälle att avge en muntlig utsaga. När det gäller muntlig utsaga ska förfarandet enligt 5 a kap. 3 § 2 och 3 mom. samt 4 § i lagen om rättegång i brottmål iakttas.

Enligt 4 mom. ska tingsrätten i god tid innan avgörandet meddelas skriftligen underrätta dem som har del i saken om vilken dag avgörandet kommer att meddelas. Om inte något annat föreskrivs i förordningen, gäller dessutom att den skyddade personen och den person som är orsak till fara ska underrättas om tingsrättens beslut på det sätt som föreskrivs i 9 § 1 och 2 mom. i lagen om besöksförbud. Tingsrätten ska samtidigt lämna de fullföljdsanvisningar som avses i 25 kap. 3 § 2 mom. i rättegångsbalken.

Artikel 11 i förordningen innehåller bestämmelser om underrättelseförfarandet till den del det är fråga om en situation där den person som är orsak till fara bor i en annan medlemsstat än i den anmodade medlemsstaten eller i tredjeland. Enligt förordningen ska underrättelse då ske genom rekommenderat brev med mottagningsbevis eller motsvarande.

Till den del paragrafen inte föreskriver hur tingsrätten ska göra de underrättelser som avses där ska de kunna postas till den adress som den som har del i saken senast har uppgett.

Vid behandlingen av ärenden som omfattas av förordningens tillämpningsområde iakttas enligt det föreslagna 5 mom. i övrigt vad som

föreskrivs om behandlingen av ärenden som gäller besöksförbud, om inte något annat föreskrivs i förordningen. Bestämmelsen innebär bl.a. att 4 § i lagen om besöksförbud gäller för tingsrättens domförhet. Bland annat i fråga om rättegångskostnader gäller 14 § i den lagen.

Rätten att överklaga tingsrättens beslut bestäms enligt rättegångsbalkens bestämmelser om detta. Tingsrättens avgörande ska inte anses vara sådant att det enligt gällande lydelse i 25 a kap. i rättegångsbalken krävs tillstånd till fortsatt handläggning. På beslut enligt artikel 13 i förordningen tillämpas 7 § 2 mom., där det sägs att avgörandet ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte en högre domstol som behandlar ärendet bestämmer något annat. I fråga om beslut som avses i artikel 11 innehåller förordningen en bestämmelse enligt vilken ett överklagande inte har någon suspensiv verkan.

4 §. Verkställighet och registeranmälan av skyddsåtgärder. I paragrafen föreslås bestämmelser som kompletterar artikel 4, som gäller erkännande och verkställighet av en skyddsåtgärd som en annan medlemsstat meddelat.

I enlighet med principerna för artikel 4 ska det inte fattas något separat beslut om erkännandet. Enligt artikel 4.5 ska förfarandet för verkställighet av skyddsåtgärder regleras av den anmodade medlemsstatens lagstiftning.

Före verkställigheten ska Helsingfors tingsrätt, i den utsträckning det är nödvändigt, justera skyddsåtgärden enligt artikel 11. Dessutom ska den person som är orsak till fara kunna göra en ansökan enligt artikel 13 om vägran av erkännande och verkställighet av skyddsåtgärden. Om ansökan om vägran har gjorts före verkställighet av skyddsåtgärden, är det ändamålsenligt att beslutet om ansökan fattas före verkställigheten.

Enligt paragrafen ska en skyddsåtgärd som meddelats i en annan medlemsstat verkställas i Finland genom att skyddsåtgärden anmäls till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud, dvs. till informationssystemet för polisärenden. Anmälan ska göras på det sätt som i 9 § 3 mom. i lagen om besöksförbud föreskrivs i fråga om besöksförbud som meddelats i Finland.

För registrering av skyddsåtgärden krävs inte att ett beslut om justering enligt 3 § har vunnit laga kraft. Enligt artikel 11.5 har ett överklagande av beslutet om justering inte någon suspensiv verkan. Förfarandet motsvarar det förfarande som med stöd av lagen om besöksförbud iakttas i fråga om besöksförbud.

Med stöd av 2 § 1 mom. i lagförslaget ska Helsingfors tingsrätt besluta om införande i registret efter det att skyddsåtgärden har justerats, i den utsträckning det är nödvändigt, och verkställighet inte har vägrats, om en ansökan om vägran har gjorts.

I de fall skyddsåtgärden inte justeras enligt artikel 11 gäller att den person som är orsak till fara inte med stöd av förordningen underkänns om verkställigheten av skyddsåtgärden i en annan medlemsstat. Det här innebär att den person som är orsak till fara eventuellt ansöker om vägran av erkännande och verkställighet enligt artikel 13 först efter det att skyddsåtgärden har erkänts och verkställts. Ansökan om vägran behandlas då först i detta skede.

Helsingfors tingsrätt ska anmäla skyddsåtgärden till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud på samma sätt som beslut om besöksförbud som meddelats i Finland ska anmälas till registret. När det gäller domen i ärendet ska av anmälan enligt 9 § 3 mom. i lagen om besöksförbud framgå den myndighet som har avgjort ärendet, dagen för avgörandet, den som ansökt om förbudet, den person mot vilken förbudet avses gälla och den person som förbudet avses skydda samt innehållet i avgörandet. För närvarande överförs uppgifterna inte elektroniskt utan domstolarna sänder besluten i pappersform till polisen. De handlingar som ska översändas består av beslutet om själva skyddsåtgärden, intyget och dess översättning samt beslutet om justering, om ett sådant beslut har fattats. Dessa ska innehålla de uppgifter som krävs enligt 9 § i lagen om besöksförbud. I 8 § 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken Helsingfors tingsrätt ska se till att intyget översätts till finska eller svenska, om det intyg som översänts till Finland har avfattats på något annat språk än finska eller svenska. Behovet av översättning minskar

dock eftersom det enligt förordningen krävs att ett flerspråkigt standardformulär används.

Den föreslagna paragrafen innehåller också en bestämmelse om att till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud ska anmälas även ett sådant beslut och en sådan åtgärd som domstolen meddelat med stöd av förordningen eller den föreslagna lagen och som innebär att skyddsåtgärden har upphävts eller ändrats. Anmälan ska göras på det sätt som anges i 9 § 3 mom. i lagen om besöksförbud. Fullföljdsdomstolens beslut om justering av skyddsåtgärden (artikel 11 i förordningen), domstolens beslut om vägran av erkännande eller verkställighet (artikel 13) samt tingsrättens uppskjutande eller upphävande av erkännande eller verkställighet (artikel 14.2) är exempel på tänkbara beslut som ska anmälas. Även om det är fråga om ett överklagbart beslut, ska det inte krävas att beslutet har vunnit laga kraft för att det ska kunna anmälas.

5 §. Underrättelse om intyg. Paragrafen kompletterar artikel 8.

Artikel 8 ska tillämpas i Finland i situationer där besöksförbud har meddelats i Finland och domstolen med stöd av artikel 5 har utfärdat det intyg som avses i den artikeln.

Enligt paragrafen ska domstolen i enlighet med artikel 8 i förordningen underrätta den person som är orsak till fara om intyget på det sätt som föreskrivs i 9 § 2 mom. i lagen om besöksförbud, om inte något annat föreskrivs i förordningen. Enligt artikeln ska den person som är orsak till fara också underrättas om den omständigheten att utfärdandet av intyget resulterar i erkännande och verkställighet av skyddsåtgärden i samtliga medlemsstater enligt artikel 4. Även den underrättelsen utgör således en del av det som den person som är orsak till fara ska underrättas om.

Enligt paragrafen ska underrättelsen ske i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om besöksförbud, om inte något annat föreskrivs i förordningen. Förfarandet enligt lagen om besöksförbud har ansetts vara motiverat eftersom den anmodade medlemsstatens lagstiftning kan möjliggöra bl.a. även straffrättsliga påföljder vid brott mot ett besöksförbud som medlemsstaten har erkänt och verkställt. Förordningen innehåller bestämmelser om un-

derrättelseförfarandet till den del det är fråga om en situation där den person som är orsak till fara bor i en annan medlemsstat än den anmodade medlemsstaten eller i tredjeland. Enligt förordningen ska underrättelse då ske genom rekommenderat brev med mottagningsbevis eller motsvarande.

För förfarandet enligt lagen om besöksförbud krävs det bevislig delgivning, om intenden har avkunnats eller meddelats i närvaro av den person som är orsak till fara. Den underrättelse som avses i paragrafen kan följaktligen ske på motsvarande sätt. Den person som är orsak till fara och som är närvarande vid sammanträdet kan således underrättas om intyget utan någon separat delgivning. Om underrättelsen görs bevisligen separat, kan besöksförbudet och intyget delges samtidigt.

6 §. Rättelse av intyg. Paragrafen kompletterar artikel 9 i fråga om rättelse av intyg.

Förfarandet, inbegripet ett eventuellt överklagande, när det gäller rättelse av intyget ska enligt artikel 9.2 regleras av ursprungsmedlemsstatens lagstiftning.

I paragrafen klargörs således att förfarandet enligt 11 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål ska tillämpas på rättelse av intyget enligt artikel 9. Paragrafen gäller rättelse av skriv- och räknepel och andra klara fel som kan jämföras med dem.

7 §. Återkallelse av intyg. Paragrafen kompletterar artikel 9 i fråga om återkallelse av intyg.

Förfarandet, inbegripet ett eventuellt överklagande, när det gäller återkallelse av intyget ska enligt artikel 9.2 regleras av ursprungsmedlemsstatens lagstiftning.

Enligt artikel 9 kan både den skyddade personen och den person som är orsak till fara begära återkallelse av intyget eller kan intyget återkallas på den utfärdande myndighetens initiativ. Om intyget har begärts först i den instans som prövar överklagandet, ska återkallelse av intyget kunna behandlas även i en annan instans än i tingsrätten.

Enligt paragrafen ska ärenden som gäller återkallelse avgöras med iakttagande i tillämpliga delar av förfarandet enligt 3 §. Rätten att överklaga beslutet bestäms enligt rättegångsbalkens bestämmelser om detta.

8 §. Språk och översättningar. Paragrafen kompletterar de bestämmelser i förordningen som gäller språk och översättningar. Sådana bestämmelser finns i artikel 4.2 led c, artikel 5.3 och artikel 16.

Enligt 1 mom. ska ett intyg som avses i artikel 5 och som har översänts till Finland godtas om det har avfattats på finska, svenska eller engelska eller åtföljs av en översättning till något av dessa språk. Även ett intyg som avfattats på något annat språk får godtas, om det inte annars finns hinder mot att godta det.

Enligt 2 mom. ska domstolen se till att intyg som utfärdats i Finland översätts till ett språk som godtas av den anmodade medlemsstaten.

Om ett intyg som översänts till Finland har avfattats på något annat språk än finska eller svenska, ska Helsingfors tingsrätt enligt 3 mom. se till att intyget översätts till finska eller svenska. En översättning ska göras till den del översättningarna inte är tillräckliga i det flerspråkiga standardformulär som förutsätts enligt förordningen. Intyget översatt till finska eller svenska ska tillsammans med övriga handlingar ges in till polisen för registrering av skyddsåtgärden.

9 §. Registrering av skyddsåtgärder. Paragrafen innehåller en motsvarande hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) som den hänvisning som finns i 15 § i lagen om besöksförbud.

I propositionen föreslås det att en ny 47 a § fogas till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. I den paragrafen föreskrivs det om registrering av uppgifter om skyddsåtgärder i informationssystemet för polisärenden.

10 §. Hänvisning till strafflagen. I paragrafen föreslås en hänvisning till den straffbestämmelse om brott mot besöksförbud som finns i 16 kap. 9 a § i strafflagen. I propositionen föreslås det att ett nytt 2 mom. fogas till den paragrafen. Med stöd av det momentet kan paragrafen tillämpas även på skyddsåtgärder som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av förordningen.

11 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Ar-

tikel 22 innehåller en bestämmelse om ikraftträdande av förordningen.

2.3 Lagen om besöksförbud

8 §. Avgörandets innehåll. Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen. Om besöksförbud meddelas ska enligt momentet avgörandet åtföljas av en redogörelse för möjligheten att ansöka om en europeisk skyddsorder på det sätt som föreskrivs om detta i direktivet om den europeiska skyddsordern och i dess genomförandelag.

Bestämmelsen är motiverad för att skyldigheten enligt artikel 6.5 i direktivet ska fullgöras. Så som beskrivits i artikelmotiveringen innebär den punkten i direktivet att den domstol som meddelar besöksförbud åläggs skyldighet att i samband med detta informera den skyddade personen om möjligheten att begära en europeisk skyddsorder och om de grundläggande förutsättningarna för en sådan begäran. Enligt artikel 6.5 ska informationen ske på lämpligt sätt i enlighet med den nationella lagstiftningen. Det har ansetts vara ändamålsenligt att skyldigheten att informera fullgörs på det sätt som föreslås, dvs. så att anvisningar om möjligheten att begära en europeisk skyddsorder fogas till tingsrättens avgörande som gäller besöksförbud.

Rent praktiskt ges anvisningarna så att om avgörandet om meddelande av besöksförbud avkunnas vid tingsrättens sammanträde, ska den skyddade personen samtidigt informeras om möjligheten att begära en europeisk skyddsorder och, om han eller hon så önskar, få skriftliga anvisningar om hur en skyddsorder ska begäras. Om avgörandet meddelas i kansliet, ska det åtföljas av dessa anvisningar. För att underlätta och förenhetliga anvisningarna kommer man att för tingsrätterna utarbeta standardanvisningar som ska fogas till avgöranden som gäller besöksförbud.

16 a §. Europeisk skyddsorder och skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. Det föreslås också att en ny 16 a § fogas till lagen. I dess 1 mom. föreslås en allmän hänvisning till direktivet om den europeiska skyddsordern och till dess genomförandelag. Det är meningen att hänvisningen ska säkerställa att både parterna i besöksförbudsärenden och de myndigheter som behandlar förbuden känner till

det förfarande som direktivet möjliggör. Hänvisningen kan anses vara motiverad i synnerhet eftersom direktivet antagligen kommer att tillämpas mycket sällan, vilket innebär att tillämpningen inte blir ett sådant rutinförfarande som man med nödvändighet är medveten om i det dagliga arbetet vid domstolarna.

I 2 mom. föreslås en motsvarande hänvisning till förordningen och lagen om tillämpning av den.

2.4 Strafflagen

16 kap. Om brott mot myndigheter

9 a §. Brotts mot besöksförbud. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Det föreslagna momentet innebär att det blir straffbart att bryta mot ett specificerat förbud som ingår i en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden.

Med besöksförbud jämsställs enligt momentet en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i den föreslagna lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. När det gäller skyddsåtgärder ska rekvisitet för gärningen motsvara rekvisitet i fråga om besöksförbud. Skillnaden mellan gärningsformerna är att en gärning enligt det föreslagna 2 mom. riktas mot ett specifikt förbud som ingår i skyddsåtgärden.

Det nya 2 mom. innehåller dock en begränsning enligt vilken kontakter som i enlighet med 3 § 4 mom. i lagen om besöksförbud har en saklig grund och är uppenbart nödvändiga inte ska anses som brott mot besöksförbud. En gärning som den skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet formellt omfattar men som kan anses ha en i lagen om besöksförbud avsedd saklig grund och som är uppenbart nödvändig ska således inte vara straffbar.

Straffbarheten inträder vid den tidpunkt då skyddsåtgärden anmälts till informationssystemet för polisärenden. Här avses den anmälan enligt 4 § i lagen om tillämpning av förordningen genom vilken en skyddsåtgärd

som meddelats i en annan medlemsstat verkställs i Finland.

Den person som är orsak till fara har i enlighet med artikel 8 fått kännedom om det intyg enligt artikel 5 som utfärdats i en annan medlemsstat och om den omständigheten att utfärdandet av intyget resulterar i erkännande och, i tillämpliga fall, verkställighet av skyddsåtgärden i samtliga medlemsstater enligt artikel 4. Om skyddsåtgärden justerats i Finland i enlighet med artikel 11, ska den person som är orsak till fara underrättas om detta på det sätt som föreslås i 3 § 4 mom. i lagen om tillämpning av förordningen. Den skyddade personen vet då att skyddsåtgärden är verkställbar i en annan medlemsstat och vilket innehåll skyddsåtgärden har efter en eventuell justering i Finland.

2.5 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

8 kap. Särskilda bestämmelser

47 a §. Skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor. Det föreslås att en ny paragraf fogas till lagen. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om registrering av uppgifter om i förordningen avsedda skyddsåtgärder i informationssystemet för polisärenden.

Vad som i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet föreskrivs om besöksförbud ska enligt den föreslagna paragrafen tillämpas på skyddsåtgärder som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av förordningen. Följaktligen ska de lagbestämmelser som gäller besöksförbud tillämpas på de skyddsåtgärder som med stöd av 4 § anmälts till informationssystemet för polisärenden.

En av de bestämmelser som avses finns i 2 § 3 mom. 2 punkten i gällande lag. I den punkten anges de uppgifter som får registreras i informationssystemet i fråga om personer som meddelats besöksförbud och personer som ett besöksförbud avses skydda (uppgifter om efterlysningar av personer). I fråga om de skyddsåtgärder som registreras ska således registreras samma uppgifter som i fråga om besöksförbud, om uppgifterna kan fås. Om alla uppgifter inte kan fås, ska de uppgif-

ter som fått från en annan medlemsstat registreras.

På de skyddsåtgärder som registreras ska dessutom tillämpas 14 § 1 mom. 1 punkten, 19 § 1 mom. 12 punkten och 22 § 1 mom. 2 punkten i gällande lag, eftersom de punkterna innehåller bestämmelser om besöksförbud.

2.6 Fängelselagen

19 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar

4 §. *Anmälan om permission och frigivning.* Det föreslås att 1 mom. kompletteras med ett omnämnande av att med besöksförbud jämföras en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av förordningen.

2.7 Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

16 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar

2 §. *Anmälan om tillstånd att avlägsna sig och om frigivning.* Det föreslås att 1 mom. kompletteras med ett omnämnande av att med besöksförbud jämföras en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av förordningen.

2.8 Lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

6 §. *Avgiftsfria prestationer.* Det föreslås att paragrafen ändras så att även ärenden enligt den lag som gäller genomförandet av direktivet om den europeiska skyddsordern eller ärenden som gäller skyddsåtgärder som avses i förordningen ska vara en prestation enligt 1 mom. 22 punkten för vilken det inte tas ut någon handläggningsavgift. Till denna del motsvarar regleringen det som gäller för nationella besöksförbudsärenden.

3 Närmare bestämmelser

Ikraftträdandet av förordningen förutsätter också att förordningen om polisens personregister (1116/1995) ändras så att det föreskrivs att med besöksförbud jämföras en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av förordningen.

4 Underrättelser som ska göras enligt direktivet och förordningen

Utifrån artikel 3 i direktivet kommer Finland att lämna en underrättelse om vilka domstolar som är behöriga att utfärda och verkställa europeiska skyddsordrar. Utifrån artikel 4 kommer det dessutom att lämnas uppgifter om justitieministeriet som den utsedda myndighet som bistår domstolarna med kommunikationen. Utifrån artikel 17 ska det också genom en förklaring underrättas om vilka språkversioner av skyddsordrar som Finland godtar i egenskap av verkställande stat. Tillvägagångssätten med avseende på artiklarna har beskrivits ovan i artikel- och paragrafmotiveringen.

När det gäller förordningen har Finland i enlighet med artikel 18 före den 11 juli 2014 lämnat kommissionen information om de behöriga myndigheterna och de språk som används. Samtidigt har Finland påpekat att riksdagen ännu inte har antagit några nationella lagar om de behöriga myndigheterna.

5 Ikraftträdande

De lagar som hänför sig till tillämpningen av direktivet avses träda i kraft så snart som möjligt. Den tid som reserverats för genomförandet av direktivet löper ut den 11 januari 2015. Direktivet och genomförandelagstiftningen kan dock börja tillämpas först när också den berörda andra medlemsstaten har genomfört direktivet.

Också de lagar som hänför sig till tillämpningen av förordningen avses träda i kraft så snart som möjligt. Tillämpningen av förordningen inleds analogt den 11 januari 2015.

6 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Det föreslås att direktivet genomförs genom en genomförandelag av samma typ som de s.k. blandade ikraftträdandelagar som använts för att sätta i kraft statsfördrag. Enligt den blankettutformade genomförandebestämmelsen ska de bestämmelser i direktivet som hör till området för lagstiftningen iakttagas som lag i Finland. Lagförslaget innehåller dessutom materiella bestämmelser som behövs för genomförandet och tillämpningen av förpliktelserna i direktivet.

I enlighet med vad som redogjorts i allmänna motiveringen har grundlagsutskottet ansett att det för genomförande av rambeslut inte har funnits något konstitutionellt hinder för en blandad genomförandemetod av den typ som föreslås (GrUU 18/2003 rd, GrUU 50/2006 rd och GrUU 23/2007 rd). Lagstiftningen för genomförande ska dock uppfylla de allmänna kraven på att bestämmelserna ska vara exakta och noga avgränsade samt uppfylla kraven på god lagskrivning (GrUU 50/2006 rd och GrUU 23/2007 rd).

Rambeslut som harmoniseringsnormer för lagstiftningen påminner om direktiv (GrUU 10/1998 rd). Båda rättsakterna är bindande för medlemsstaterna när det gäller de resultat som ska uppnås men lämnar valet av form och tillvägagångssätt till de nationella myndigheterna. Eftersom rättsaktstyperna är likadana finns det inget hinder för att den blandade genomförandemetoden används för genomförandet av direktivet.

På de grunder som anförts i allmänna motiveringen är det motiverat att direktivet genomförs genom en blandad genomförandelag. Största delen av bestämmelserna i direktivet är så pass detaljerade och noggranna att de tillsammans med de materiella bestämmelserna i genomförandelagen bildar en samlad reglering som kan anses uppfylla de allmänna kraven på lagstiftningen för genomförande. Direktivet reglerar i synnerhet myndigheternas samarbete och verksamhet. Det kan antas att myndigheterna känner till bestämmelserna väl. En blandad genomförandemetod har använts också för att genom-

föra de direktiv som nämns i allmänna motiveringen.

När det gäller den nationella lagstiftning som föreslås för att komplettera tillämpningen av förordningen är den föreslagna ändringen av 16 kap. 9 a § i strafflagen av betydelse med tanke på grundlagen. Den föreslagna ändringen innebär att området för straffbarhet utvidgas. Det nya 2 mom. som föreslås bli fogat till paragrafen innebär att det blir straffbart att i Finland bryta mot en skyddsåtgärd som registretats i Finland och som meddelats av den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat som omfattas av förordningens tillämpningsområde. Kontakter som i enlighet med 3 § 4 mom. i lagen om besöksförbud har en saklig grund och är uppenbart nödvändiga ska dock inte anses som brott mot skyddsåtgärd. Utvidgningen av området för straffbarhet bör analyseras i ljuset av legalitetsprincipen i 8 § i grundlagen. Legalitetsprincipen anses inrymma ett krav på att straffbestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade. Det föreslagna utvidgade brottsrekvisitet innebär inte att den straffbara gärningsformen förändras, utan rekvisitet breddas för att det ska lämpa sig även för de ovannämnda besluten av den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat. I enlighet med vad som anförts i allmänna motiveringen kan den föreslagna utvidgningen av kriminaliseringen anses vara godtagbar med tanke på legalitetsprincipen.

Rörelsefriheten garanteras genom 9 § i grundlagen. Den har också fastställts som en grundrättighet i det fjärde tilläggsprotokollet till den europeiska människorättskonventionen. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande rättigheterna (RP 309/1993 rd och GrUB 25/1994 rd) kan likadana grundläggande rättigheter som rörelsefrihet, även när de satts i kraft utan lagförbehåll, begränsas genom lag, om begränsningen är exakt och noggrant avgränsad i lagen och om därmed eftersträvas syften som är godtagbara i ljuset av internationella människorättskonventioner, exempelvis att förebygga brott och skydda andra människors rättigheter och friheter. Begränsningarna ska likaså stå i rätt proportion till det eftersträfvade syftet. Dessutom ska rättsmedel för prövning av om en begränsning är befogad garanteras.

Besöksförbud som meddelas på grundval av en europeisk skyddsorder samt skyddsåtgärder som omfattas av förordningens tillämpningsområde begränsar i viss mån rörelsefriheten för den som meddelas förbudet eller skyddsåtgärden. Regleringen har dock ett godtagbart syfte och är noggrant avgränsad. Beslut om meddelande av besöksförbud fattas dessutom alltid av en domstol, och beslutet får överklagas. Också när det gäller förordningen har rätten att överklaga garanterats i den kompletterande nationella lagstiftning-

en. Rätten att överklaga är viktig med tanke på det rättsskydd som avses i 21 § i grundlagen och med tanke på bestämmelsen om god förvaltning i den paragrafen. Även lagen om besöksförbud har stiftats i vanlig lagstiftningsordning. Med stöd av vad som anförts ovan kan lagsförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag**

om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Genomförande av direktivet

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern, nedan *direktivet*, ska iakttas som lag, om inte något annat följer av denna lag.

2 §

Tillämpningsområde

På det sätt som föreskrivs i denna lag och i direktivet

1) erkänns en i direktivet avsedd europeisk skyddsorder som utfärdats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen,

2) utfärdas en europeisk skyddsorder och sänds den till en annan medlemsstat i Europeiska unionen för att erkännas.

3 §

Behöriga myndigheter

Ärenden som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder som utfärdats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen behandlas av Helsingfors tingsrätt.

En europeisk skyddsorder som ska sändas till en annan medlemsstat i Europeiska unionen utfärdas av den tingsrätt som i ärendet i fråga har meddelat eller som har behörighet att meddela ett i lagen om besöksförbud (898/1998) avsett besöksförbud.

Också den fullföljdsdomstol som behandlar ett ärende som gäller besöksförbud får utfärda en europeisk skyddsorder.

2 kap.

Erkännande av en europeisk skyddsorder

4 §

Hur ärenden blir anhängiga och behandlas

Ett ärende som gäller erkännande av en europeisk skyddsorder blir anhängigt när en eu-

ropeisk skyddsorder som utfärdats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen kommer in till tingsrätten.

Ett ärende som gäller erkännande får avgöras utan huvudförhandling (*skriftligt förfarande*), om den som den europeiska skyddsordern avser att skydda och den som ordern har utfärdats mot har meddelat skriftligen att de samtycker till att ärendet behandlas vid skriftligt förfarande. Vid förfarandet iaktas tillämpliga delar vad som i 5 a kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) föreskrivs om avgörande av mål utan huvudförhandling.

Om ärendet behandlas vid muntligt sammanträde, får ärendet prövas och avgöras även om en part uteblir, förutsatt att partens närvaro inte behövs för att ärendet ska kunna avgöras och parten har kallats till domstolen vid äventyr att ärendet kan avgöras även i hans eller hennes frånvaro.

Vid behandlingen av ärendet iaktas i övrigt vad som föreskrivs om behandlingen av ärenden som gäller besöksförbud.

5 §

Besöksförbud som meddelas på grundval av en europeisk skyddsorder

Efter att ha erkänt en europeisk skyddsorder ska tingsrätten meddela den mot vilken den europeiska skyddsordern har utfärdats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud. Avgörandet ska innehålla uppgift om den europeiska skyddsorder som förbudet grundar sig på och uppgifter som avses i 8 § i lagen om besöksförbud, med undantag av uppgifter om den som ansökt om förbudet.

Om den europeiska skyddsordern ändras så att ändringen har betydelse för det besöksförbud som har meddelats i ärendet, ska besöksförbudet ändras. Ett besöksförbud som har meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder ska upphävas, om skyddsordern upphävs eller återkallas innan besöksförbudet upphör. Vid behandlingen av ärendet iaktas 4 § 2—4 mom.

På besöksförbud som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om besöksförbud.

6 §

Tillfälligt besöksförbud

Ett besöksförbud som grundar sig på en europeisk skyddsorder kan på i 11 § i lagen om besöksförbud angivna grunder även meddelas tillfälligt. Beslut om tillfälligt besöksförbud fattas av den domstol som behandlar ärendet om erkännande av den europeiska skyddsordern. På det tillfälliga besöksförbudet tillämpas i övrigt vad som i lagen om besöksförbud föreskrivs om tillfälligt besöksförbud.

3 kap.

Utfärdande av en europeisk skyddsorder

7 §

Förutsättningar

En europeisk skyddsorder kan utfärdas på grundval av ett besöksförbud som har meddelats med anledning av ett brottsligt beteende eller påstått brottsligt beteende.

8 §

Förfarande

En europeisk skyddsorder kan utfärdas i samband med att besöksförbud meddelas eller efter att besöksförbud har meddelats. Vid behandlingen av ett ärende som gäller utfärdande av en skyddsorder iaktas vad som i 4 § 2—4 mom. föreskrivs om behandlingen av ett ärende som gäller erkännande av en skyddsorder.

Utöver vad som föreskrivs i artikel 7 i direktivet ska det vid utfärdande av en europeisk skyddsorder meddelas ett avgörande där följande ska framgå:

- 1) den domstol som har avgjort ärendet,
- 2) datum för avgörandet,
- 3) uppgift om det besöksförbud som meddelats före skyddsordern.

Den skyddade personen och den som ordern har utfärdats mot ska i enlighet med 9 § 1 och 2 mom. i lagen om besöksförbud un-

derrättas om avgörandet om utfärdande av en europeisk skyddsorder.

11 §

Kostnader

4 kap.

Särskilda bestämmelser

9 §

Ändringssökande

I tingsrättens beslut enligt denna lag får ändring sökas på det sätt som föreskrivs om sökande av ändring i tingsrättens avgöranden. Beslutet ska iaktas även om det överklagas, om inte den högre domstol som behandlar ärendet bestämmer något annat.

På kostnaderna för behandling av ärenden som gäller erkännande och utfärdande av en europeisk skyddsorder tillämpas vad som i 14 § i lagen om besöksförbud föreskrivs om kostnaderna för behandling av ärenden som gäller besöksförbud.

12 §

Hänvisning till strafflagen och anmälningsplikt

Bestämmelser om straff för brott mot besöksförbud finns i 16 kap. 9 a § i strafflagen (39/1889).

Om det konstateras att någon har brutit mot ett besöksförbud eller ett tillfälligt besöksförbud som meddelats på grundval av en europeisk skyddsorder, ska den medlemsstat som utfärdat skyddsordern informeras om ett lagakraftvunnet avgörande i ärendet, i enlighet med artikel 12 i direktivet.

10 §

Språk och översättningar

En europeisk skyddsorder som har översänts till Finland godtas om den har avfattats på finska, svenska eller engelska eller åtföljs av en översättning till något av dessa språk. Även en europeisk skyddsorder som avfattats på något annat språk får godtas, om det inte annars finns hinder mot att godta den.

Tingsrätten ska se till att en europeisk skyddsorder översätts till ett språk som godtas av den verkställande staten.

13 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen ska tillämpas i förhållande till de andra medlemsstater i Europeiska unionen som har genomfört direktivet.

2.

Lag**om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor, nedan *förordningen*.

2 §

Behöriga domstolar

Helsingfors tingsrätt är behörig att i enlighet med artikel 4 i förordningen erkänna och verkställa en skyddsåtgärd som en annan medlemsstat i Europeiska unionen meddelat och som omfattas av förordningens tillämpningsområde. Helsingfors tingsrätt är också behörig att justera en skyddsåtgärd i enlighet med artikel 11, att besluta om vägran av erkännande och verkställighet i enlighet med artikel 13 samt att skjuta upp eller upphäva erkännandet eller verkställigheten i enlighet med artikel 14.2.

En allmän domstol är behörig att i enlighet med artiklarna 5 och 14 i förordningen utfärda ett intyg över ett i lagen om besöksförbud (898/1998) avsett besöksförbud som har meddelats i Finland och omfattas av förordningens tillämpningsområde. Intyget utfärdas av den domstol som har meddelat besöksförbudet.

3 §

Förfarande som tillämpas

Ärenden som avses i artiklarna 11 och 13 i förordningen avgörs vid skriftligt förfarande utan huvudförhandling på det sätt som föreskrivs i denna paragraf.

Tingsrätten begär att den skyddade personen och den person som är orsak till fara ska ge in en skriftlig utsaga i ärendet, om det inte är uppenbart onödigt. Den som har del i saken ska samtidigt underrättas om ansökan eller begäran, om inte denne är den som gjort ansökan eller den som framställt begäran. Den som har del i saken ska dessutom underrättas om under vilka förutsättningar ärendet kan avgöras.

Om tingsrätten anser att det är nödvändigt, kan den ge den som har del i saken tillfälle att avge en muntlig utsaga på det sätt som föreskrivs i 5 a kap. 3 § 2 och 3 mom. och 4 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

I god tid innan avgörandet meddelas ska tingsrätten skriftligen underrätta dem som har del i saken om vilken dag detta kommer att ske. Om inte något annat föreskrivs i förordningen, ska den skyddade personen och den person som är orsak till fara underrättas på det sätt som föreskrivs i 9 § 1 och 2 mom. i lagen om besöksförbud och samtidigt lämnas de fullföljdsanvisningar som avses i 25 kap. 3 § 2 mom. i rättegångsbalken.

Om inte något annat föreskrivs i förordningen, iakttas i övrigt vid behandlingen av

ärenden som omfattas av förordningens tillämpningsområde vad som föreskrivs om behandlingen av ärenden som gäller besöksförbud.

4 §

Verkställighet och registeranmälan av skyddsåtgärder

En skyddsåtgärd som meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen verkställs i Finland genom att skyddsåtgärden anmäls till det register som avses i 15 § i lagen om besöksförbud på det sätt som anges i 9 § 3 mom. i den lagen. Till samma register anmäls även ett sådant beslut och en sådan åtgärd som domstolen meddelat med stöd av denna lag eller förordningen och som innebär att skyddsåtgärden har upphävts eller ändrats.

5 §

Underrättelse om intyg

Domstolen underrättar i enlighet med artikel 8 i förordningen den person som är orsak till fara om intyget på det sätt som föreskrivs i 9 § 2 mom. i lagen om besöksförbud.

6 §

Rättelse av intyg

På rättelse av intyg enligt artikel 9 i förordningen tillämpas vad som i 11 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om rättelse av fel.

7 §

Återkallelse av intyg

Ärenden som gäller återkallelse av intyg enligt artikel 9 i förordningen avgörs med iakttagande i tillämpliga delar av förfarandet enligt 3 §.

8 §

Språk och översättningar

Ett i artikel 5 i förordningen avsett intyg som har översänts till Finland godtas, om det har avfattats på finska, svenska eller engelska eller åtföljs av en översättning till något av dessa språk. Även ett intyg som avfattats på något annat språk får godtas, om det inte annars finns hinder mot att godta det.

Domstolen ser till att intyg som utfärdats i Finland översätts till ett språk som godtas av den anmodade medlemsstaten i Europeiska unionen.

Om ett intyg som översänts till Finland har avfattats på något annat språk än finska eller svenska, ska Helsingfors tingsrätt se till att intyget översätts till finska eller svenska.

9 §

Registrering av skyddsåtgärder

Bestämmelser om registrering av uppgifter om i Finland verkställda skyddsåtgärder som har meddelats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen i informationssystemet för polisärenden och om utplåning av uppgifter ur systemet finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

10 §

Hänvisning till strafflagen

Bestämmelser om straff för brott mot besöksförbud finns i 16 kap. 9 a § i strafflagen (39/1889).

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av lagen om besöksförbud**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 8 § i lagen om besöksförbud (898/1998) ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 16 a §
som följer:

8 §

Avgörandets innehåll

Om besöksförbud meddelas, ska det till avgörandet fogas en redogörelse för möjligheten att ansöka om en europeisk skyddsorder på det sätt som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern och i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet (/).

16 a §

Europeisk skyddsorder och skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Bestämmelser om meddelande av besöksförbud på grundval av en europeisk skydds-

order och om utfärdande av en europeisk skyddsorder finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern och i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet.

Bestämmelser om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor och i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 16 kap. 9 a § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 16 kap. 9 a § i strafflagen (39/1889), sådan paragrafen lyder i lag 902/1998, ett nytt
 2 mom. som följer:

16 kap.	med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/). Som brott mot besöksförbud anses inte kontakter som i enlighet med 3 § 4 mom. i lagen om besöksförbud (898/1998) har en saklig grund och är uppenbart nödvändiga.
Om brott mot myndigheter	
9 a §	
<i>Brott mot besöksförbud</i>	

—————
 Vid tillämpning av 1 mom. jämföras med
 besöksförbud en skyddsåtgärd som anmälts
 till informationssystemet för polisärenden

—————
 Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) en ny
 47 a §, i stället för den 47 a § som upphävts genom lag 1181/2013, som följer:

8 kap.	anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/).
Särskilda bestämmelser	
47 a §	

Skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Vad som i denna lag föreskrivs om besöksförbud ska tillämpas på skyddsåtgärder som

—————
 Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 19 kap. 4 § i fängelselagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fängelselagen (767/2005) 19 kap. 4 § 1 mom. som följer:

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

4 §

Anmälan om permission och frigivning

Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de

ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har fången meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) eller en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/), kan anmälan också göras till den som förbudet eller åtgärden avses skydda.

—————
Denna lag träder i kraft den

20 .

7.

Lag

om ändring av 16 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) 16 kap. 2 §
 1 mom. som följer:

16 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

2 §

Anmälan om tillstånd att avlägsna sig och om frigivning

Anmälan om att en frihetsberövad frigivits och avlägsnat sig från förvaringslokalen får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av den frihetsberövades beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att den frihetsberövade gör sig skyldig till ett

brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har den frihetsberövade meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) eller en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/), kan anmälan också göras till den som förbudet eller åtgärden avses skydda.

Denna lag träder i kraft den

20

8.

Lag**om ändring av 6 § i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) 6 § 1 mom. 22 punkten, sådan den lyder i lag 852/2006, som följer:

6 §

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag
uppbärs inte

22) i ärenden enligt lagen om besöksförbud
(898/1998), lagen om det nationella genom-
förandet av de bestämmelser som hör till om-
rådet för lagstiftningen i Europaparlamentets

och rådets direktiv om den europeiska
skyddsordern och om tillämpning av direkti-
vet (/) eller lagen om tillämpning av Eu-
ropaparlamentets och rådets förordning om
ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i
civilrättsliga frågor (/),

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 27 november 2014

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

ANTTI RINNE

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

*Bilaga
Parallelltext*

3.

Lag

om ändring av lagen om besöksförbud

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 8 § i lagen om besöksförbud (898/1998) ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 16 a §
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Avgörandets innehåll

Om besöksförbud meddelas, ska det till avgörandet fogas en redogörelse för möjligheten att ansöka om en europeisk skyddsorder på det sätt som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern och i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet (/).

16 a §

Europeisk skyddsorder och skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Bestämmelser om meddelande av besöksförbud på grundval av en europeisk skyddsorder och om utfärdande av en europeisk skyddsorder finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU om den europeiska skyddsordern och i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som

hör till området för lagstiftningen i Europaparlamentets och rådets direktiv om den europeiska skyddsordern och om tillämpning av direktivet.

Bestämmelser om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 606/2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor och i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 16 kap. 9 a § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 16 kap. 9 a § i strafflagen (39/1889), sådan paragrafen lyder i lag 902/1998, ett nytt
2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

Om brott mot myndigheter

9 a §

Brott mot besöksförbud

—————
*Vid tillämpning av 1 mom. jämföras med
besöksförbud en skyddsåtgärd som anmälts
till informationssystemet för polisärenden
med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av
Europaparlamentets och rådets förordning
om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgär-
der i civilrättsliga frågor (/). Som brott
mot besöksförbud anses inte kontakter som i
enlighet med 3 § 4 mom. i lagen om besöks-
förbud (898/1998) har en saklig grund och
är uppenbart nödvändiga.*

*Denna lag träder i kraft den
20 .*
—————

5.**Lag****om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) en ny 47 a §, i stället för den 47 a § som upphävts genom lag 1181/2013, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

Särskilda bestämmelser

47 a §

Skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Vad som i denna lag föreskrivs om besöksförbud ska tillämpas på skyddsåtgärder som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 19 kap. 4 § i fängelselagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fängelselagen (767/2005) 19 kap. 4 § 1 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

19 kap.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar**Anmälningar och lämnande av upplysningar**

4 §

4 §

*Anmälan om permission och frigivning**Anmälan om permission och frigivning*

Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har fången meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) kan anmälan också göras till den som förbudet avses skydda.

Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har fången meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) *eller en skyddsåtgärd som anmälts till informationssystemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor* (/), kan anmälan också göras till den som förbudet *eller åtgärden* avses skydda.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 16 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) 16 kap. 2 §
 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

16 kap.

Anmälningar och lämnande av upplys- ningar

Anmälningar och lämnande av upplys- ningar

2 §

2 §

*Anmälan om tillstånd att avlägsna sig och om
frigivning*

*Anmälan om tillstånd att avlägsna sig och
om frigivning*

Anmälan om att en frihetsberövad frigivits och avlägsnat sig från förvaringslokalen får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av den frihetsberövades beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att den frihetsberövade gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har den frihetsberövade meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998), kan anmälan också göras till den som förbudet avses skydda.

Anmälan om att en frihetsberövad frigivits och avlägsnat sig från förvaringslokalen får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av den frihetsberövades beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att den frihetsberövade gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har den frihetsberövade meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud (898/1998) *eller en skyddsåtgärd som anmälts till informations-systemet för polisärenden med stöd av 4 § i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor* (/), kan anmälan också göras till den som förbudet *eller åtgärden* avses skydda.

Denna lag träder i kraft den
20 .

8.

Lag**om ändring av 6 § i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) 6 § 1 mom. 22 punkten, sådan den lyder i lag 852/2006, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Avgiftsfria prestationer

Avgiftsfria prestationer

Handläggningsavgifter enligt denna lag
 uppbärs inte

Handläggningsavgifter enligt denna lag
 uppbärs inte

22) i ärenden enligt lagen om besöksförbud
 (898/1998),

22) i ärenden enligt lagen om besöksförbud
 (898/1998), *lagen om det nationella genom-*
förandet av de bestämmelser som hör till om-
rådet för lagstiftningen i Europaparlamentets
och rådets direktiv om den europeiska
skyddsordern och om tillämpning av direkti-
vet (/) eller lagen om tillämpning av Eu-
ropaparlamentets och rådets förordning om
ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i
civilrättsliga frågor (/),

Denna lag träder i kraft den
 20 .
